Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

1921 оной 21-hээ гарана | № 107 (15430) | 1980 оной майн 8, четверг | Сэн 2 мүнгэн.

ЗВЕНОНУУД АЖАЛАА ЭХИЛЭНХЭЙ

Арбадахи табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ ороohо таряанай баян ургаса абаха гэжэ шиидэhэн Саянай совхозой механизаторнууд эдэ удэрнүүдтэ газараа элдүүрилжэ, тарилгада бэлдэхэ, мүн минеральна үтэгжүүлгэ поли дээрэ гаргаха хүдэлмэреэ эмхитэйгээр ябуулна. Жэмhэгэй отделенидэ хабарай тарилгын хүдэлмэриие богони болзорто үнгэргэхэ дүрбэн звено байгуулагданхай юм. Жэшээлбэл, Павел Пермяковой хүтэлбэрилдэг звено 100 гектар хахалагдаhан газарай хүрьhэ нягтаруулан жэгдэлээ. Мүн Александр Шелеховэй звеногой механизаторнууд 110 гектарта минеральна үтэгжүүлгэ оруулба. Тэрэшэлэн ажахы дотороо хододоо эрхимлэдэг Загтын отделениин бригадада түрүүшын 32 гектар эртын паар хахалагдаба.

Мүнөө Түнхэнэй районой Саянай совхоздо тарилгын урда тээхи хүдэлмэри үдэр бүри үргэдэн, эмхитэйгээр ябуулагдажа байнхай.

Г. БУЛГУТОВ.

ПОСОЛЬСТВОДО ОРОЖО ЁҺОЛБО

СФРЮ-гэй президент, СКЮ-гэй Түрүүлэгшэ Иосип Броз Титын наhа барахан ушарhаа нүхэр Л. И. Брежнев, Ю. В. Андропов, В. В. Гришин, А. А. Громыко, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, М. А. Суслов, Н. А. Тихонов, К. У. Черненко, М. С. Горбачев, П. Н. Демичев, В. В. Кузнецов, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев, Н. В. Капитонов, В. И. Долгих, М. В. Зимянин, К. В. Русаков гэгшэд майн 6-да СССР-тэхи СФРЮ-гэй посольстводо орожо гараба.

Югославиин гүрэнэй ба партийна элитэ ехэ хүтэлбэрилэгшын, уласхоорондын коммунис ба хүдэлмэркшэнэй хүдэлөөнэй элитэ ажал ябуулагшын, СКЮ болон КПСС-эй хоорондохи, Югослави ба Советскэ Союзай хоорондохи ал бүхы харилсаае хүгжөөлгэ шухала удха шанартай гэжэ тоолодог байhан, эб найрамдалай түлөө эсэшэ сусашагүй тэмсэлшын дурасхаалые эдэнэр минута соо дуугай байжа ёhолбо.

Коммунис парти болон Совет гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэд шаналал гашуудалай дэбтэртэ гараа табяа.

(ТАСС).

Л. И. БРЕЖНЕВ Э. БАБЮХТАЙ УУЛЗАА

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ хани ёhоной албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ерээд байhан ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ПНР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ Э. Бабюхтай майн 6-да Кремль соо уулзаба.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин хөөрэлдөөндэ хабаадалсаа.

Нүхэр Л. И. Брежнев ПНР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын үндэр тушаалда томилогдоhоорнь нүхэр Э. Бабюхые халуунаар амаршалаад, партийн VIII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар Польшын правительствын хүдэлмэридэ амжалтануудые түйлахыень хүсэhэн байна.

Совет-польшын хани харилсаан улам гүнзэгы, элдэб янзын хүгжэлтэ түгэс боложо байна гээд тэмдэглэгдээ. Политика, экономико, эрдэм, техникэ болон гүрэнэй ажал ябуулгын бүсад hалбариннуудта энэ харилсаае саашадань нарижуулан hайжаруулха харгы замууд тухай hанамжануудаа хэлсэбэ.

Хөөрэлдөөн үнэн зүрхэнэй, хани ёhоной, үгээ ойлгольсолгын оршон байдалда үнгэрее.

(ТАСС).

Хани ёhоной оршон байдалда

ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ПНР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ Э. Бабюхай хүндэлэлдэ СССР-эй правительство майн 6-да Кремлиин Ехэ ордон соо обед эмхидхээ.

Тэрээнтэй хамта ябаhан түсхай тушаалтад, ПНР-hээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд К. Ольшевский Э. Бабюхтай хамта эндэ байлсаба.

Совет талаhаа А. Н. Косыгин, М. С. Соломенцев, К. В. Русаков, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын орлогшонор, СССР-эй министрнүүд, СССР-эй Гүрэнэй комитедүүдэй түрүүлэгшэнэр болон бүсад түсхай тушаалтад тэрээндэ хабаадаа.

А. Н. Косыгинай, Э. Бабюхай үгэ хэлэхэдэ, суглараршад ехэ анхаралтайгаар шагнажа, альга ташалгаар үгтаhан байна.

Обед халуун дулаан, хани барисаанай оршон байдалда үнгэрбэ.

(ТАСС).

ГАНЬ—26 ЦЕНТНЕР

...н районой ажахынуудта мүнөө булүүр ...н станци hаадгүй хүдэлгэгдэнэ. Үналагарай үрэжэл дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехэхэн ...хандуулагдана. Hүүлэй 15 хоног соо 15 ...но наг шэбхэ сабшалан, поли дээрэ гар- «Родина» колхозой. Хүдэриин совхозой, ...льхозтехникэ» нэгэдэлэй оньhожоруулаг- ...рядуудай механизаторнууд илангаяа габ- ...р ажаллана. Мөөрөөшын, Хяагтын сов- ...луговодууд тус тустаа 300 гектар нуга ...hалаа. Районой луговодууд гектар бү- ...йша ондо 26 центнерhээ бага бэшэ үбhэ ...эhэн уялга абанхай, эршэмтэйгээр ажа...

Д-Д. ГАРМАЕВ.

4-дэхи разрядай оёдолшон, коммунис ажалай ударник Клавдия Константиновна Атутова оёдолой «Тулана» нэгэдэлэй 3-дахи цехтэ хорёод жэлдэ хүдэлнэ. Тэрэ коллектив соогоо, нүхэдтөө хүндэтэй, ёhотой уран гартай оёдолшоной нэгэн болонхой юм. Клавдия Константиновна үшөө үнгэрэгшэ жэлэй август hарада хубиннгаа табан жэлэй түсэб дүүргээ hэн. Үнинэй оёдолшон — профсоюзай цеховой комитедэй гэшүүн.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: К. К. Атутова.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

...ЭЛМЭРИНЬ ҮРГЭДЭНЭ

...до ороohото ур- ...й тогтууритай ба- ...абахын тула Дээ- ...совхоздо хабарай ...рда тээхи хүдэл- ...делисэтэйгээр ...агрегат. хоёрдохи ...дүрбэн агрегат ...ын паар хахал- ...дуратай ...хүрьhэ хахалха ...унинэй механи- ...Георгий Агиль- ...Оцимик, Михаил Иванов гэгшэд үдэр бүри даабарияа үлүүлнэ.

hаяхан тус ажахыда механизаторнуудай хамтын суглаан үнгэргэгдэжэ, суглараршад тарилгаяа hайн шанартайгаар, богони болзорто үнгэргэхөөр шиидэhэн юм.

Мүн эдэ үдэрнүүдтэ Хориин районой Анаагай. Удын, «Георгиевский» совхозуудта тарилга хэгдэхөөр намартаа хахалагдаhан газарай хүрьhэ нягтаруулан жэгдэрүүлхэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдажа эхилэнхэй.

В. ШИРДАРМАЕВ.

...ОНДОО ...Р Э Х Э

...hүнэй комп- ...унеэн тоологдо- ...нь байра ариг ...эглэн гоёогдо- ...алга соо улаан ...хэгдэнхэй. Тэн- ...й абаhан соци- ...уд, мүрысөөнэй ...hаалишадай хэ- ...дүнгүүд аржы- ...Түрүү hаалин- ...Ханда Цыбико- ...аб Цыбикова, ...ржиева гэгшэд ...н үнеэн бүри- ...ран литр hү ...ан уялганууда- ...аар дүүргэнэ гэ- ...

...ексдо тугалнууд ...гаар түлжүүлэг- ...үй дүршэлтэй ...үлэгшэ Анна ...ыбикова 1978— ...й үбэлжэлгын ...ен бүриhөө 100 ...үлжэ шадаhан ...эдэ эрхим ту- ...ерина Семенов- ...ина. Должома ...Гурожапова бо- ...үнөө жэлдэ ту- ...гэшье гарзагүй- ...лжэ байнхай.

...аргаар тугал- ...үүлхэ, тэдэнээ ...нгаха, ариг сэ- ...болон бүсад ...дые ветеринар- ...гэжэлтэй Лео- ...ренович Языков ...инан шалгажа — гэжэ тус бригадир Жалганович Гомбожа- ...

...үүнын районой ...совхозой нэ- ...еленин hүнэй ...коллектив үбhэ ...хоморшье hаа, ...боломжонуудаа ...алдаа амжал- ...лхэдэ, байгша ...гын үедэ нэгэ- ...үхэр мал гар- ...үй. Гүрэндэ ...талаар нэгэдэ- ...түсэб үлүү- ...дэнхэй. Гансаа- ...рада тус кол- ...ентнер hү ту- ...тэрэнээ 70 ...үүлжэ шадаа. ...малаа мүнөө ...үлэб силосээр. ...бүйдуулагдаhан ...ийнэй бүрага- ...лоходо, тэжээ- ...он хүшэрхэн ...тараха зон бэ- ...гэжэ бригадир

...ОЧИРОВ.

ТУСХАЙ ДААБАРИ ҮГТӨӨ

Үнгэрhэн жэлнүүдэй ган гасуурhаа тобшолол хэhэн Кабанскын районой ажахынуудай механизаторнууд мүнөө сабшалан, таряалангаа үhалха хүдэлмэреэ хэзээ хэзээнэйхиhээ эршэмтэйгээр ябуулжа байна. Илангаяа «Шергинский», Оймороой совхозуудта газар үhалха ажалынь урагшатай. Эндэ бүлүүр бүхы станцинуудынь hаадгүйгөөр түхэрэзн сүүдхын туршада хүдэлгэгдэнэ.

hаяхан район дотор сабшалан таряалан дээрэ наг шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэтэй холигдоhон торф зөөжэ гаргаха габшагай арбан хоног сосхогдоhон байна. Энэ хугасаа соо бүхыдөө 20200 тонно органическа үтэгжүүлгэ поли, сабшалан дээрэ абаашагдаха юм.

Наг шэбхэ, торф зөөхэ хүдэлмэридэ районой промышленна предприятинууд, эмхи зургаанууд булта хабаадалсаха юм. Тэдээндэ тусхай даабари үгтөө. Мүнөө зарим предприяти, эмхи зургаанууд өөhэдынгөө автомашина, тракторнуудаар, поли, сабшалан дээрэ органическа үтэгжүүлгэ зөөжэ захалаа. Жэшээлбэл, «Бурводстрой» трестын ПМК поли дээрэ 600 тонно шэбхэ гаргаба. Мүн 1-дэхи ДСР 800 тонно органическа үтэгжүүлгэ ашаалан зөөгөө. Тэрэшэлэн «Госкомсельхозтехникын» районой нэгэдэлэй механизаторнууд 5 мянган тонно органическа үтэгжүүлгэ гаргаха гэhэн түсэбөө сүм дүүргэхын түлөө шармайн оролдоно.

А. ХАЛТУЕВ.

ҮТЭГЖҮҮЛГЭ ОРУУЛНА

Эдэ үдэрнүүдтэ Улаан-Удын районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой механизаторнууд ороohото ургамалнуудые тарихха талмайнуудтаа суперфосфат, аммиагай селитрэ тусхай түхезрэлгэтэй сеялкээр оруулжа байнхай. hүүлэй мэдээгээр эндэ түрүүшын 120 гаран гектарта минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаба.

Газарайнгаа үрэжэл hайжаруулха мүрысөөндэ гурбадахи отделениин Иван Яковлевич Сазоновой хүтэлбэрилдэг бригадын агрегадууд эрхимлэнэ. Тэдэнэр үдэр бүри нормоёо холо үлүүлдэг гуримтай юм.

hаяын үдэрнүүдтэ ажахын механизаторнууд культиваци хэжэ эхилхэсэ байна.

Манай корр.

КПСС-эй ЦК-да, СССР-эй Верховно Советэй Президиумдэ

Югославиин Социалис Федеративна Республикын президент, Югославиин Коммунистнуудай Союзай Түрүүлэгшэ Иосип Броз Титын наhа барахан ушарhаа КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Советэй Президиум КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев түрүүтэй СССР-эй партийно-гүрэнэй делегациие Белград эльгээхэ шиидхэбэри абаба.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, СССР-hээ СФРЮ-дэ байдаг элшэн сайд Н. Н. Роднонов делегацийн бүридэлдэ ороно.

НҮХЭР Л. И. БРЕЖНЕВ БЕЛГРАД МОРДОБО

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев түрүүтэй СССР-эй партийно-гүрэнэй делегаци майн 7-до Белград мордобо.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-hээ СФРЮ-дэ байдаг элшэн сайд Н. Н. Роднонов делегацийн бүридэлдэ ороно.

Делегаци СФРЮ-гэй президент, СКЮ-гэй түрүүлэгшэ Иосип Броз Титые хүдөөлүүлгэдэ хабаадаха юм.

Партийно-гүрэнэй делегациие КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд Ю. В. Андропов, В. В. Гришин, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, М. А. Суслов, Н. А. Тихонов, К. У. Черненко, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидадууд М. С. Горбачев, П. Н. Демичев, Б. Б. Кузнецов, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев, КПСС-эй ЦК-гай секретарьнар И. В. Капитонов, В. И. Долгих, М. В. Зимянин, К. В. Русаков, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүд Б. П. Бугаев, Л. М. Замятин, В. Ф. Мальцев, Г. С. Павлов, В. П. Рубен, Г. Э. Цуканов, А. П. Шитиков, М. А. Яснов, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүндэ кандидадууд А. М. Александров, М. П. Георгадзе, О. Б. Рахманин, С. К. Цвигун, Г. К. Цинев, КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссийн гэшүүн Ю. М. Чурбанов, ТАСС-ай генеральна директор С. А. Лосев, КПСС-эй ЦК-гай Таhагые даагшын орлогшо Г. А. Киселев, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин референт Е. М. Самотейкин Внуковско аэродром дээрэ үдэшэбэ.

Үдэшэгшэдэй дунда СССР-тэ СФРЮ-гэй хэрэгүүдээр саг зуурын этигэмжэтэ М. Джукич байлсаба.

Делегацитай хамта КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссийн гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туhалагша А. И. Блатов ябалсаба.

(ТАСС).

СОВЕТ-ПОЛЬШЫН ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинай ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ПНР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ Э. Бабюхтай хөөрэлдөөнүүд майн 6-да Кремль соо эхилбэ.

Совет талаhаа — СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын орлогшонор Н. К. Байбаков, К. Ф. Катушев, гадаадын худалдаа наймаанай министр Н. С. Патоличев, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй нэгэдэхи орлогшо В. Ф. Мальцев, СССР-hээ ПНР-тэ байдаг элшэн сайд Б. И. Аристов;

Польшын талаhаа — ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ПНР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын орлогшо, түсэблэлгын комиссийн түрүүлэгшэ Т. Вжащик, гадаадын худалдаа наймаанай ба далайн ажахын министр Р. Карский, ПНР-hээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд К. Ольшевский болон бусад түсхай тушаалтад хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадалсаhан байна.

КПСС-эй XXV съездын, ПОРП-ын VIII съездын шиидхэбэринүүдтэй, мүн КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежневэй болон ПОРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Э. Герегэй үүлзалгын үедэ түйлагдаhан үгээ ойлголсолгонуудтай зохилдуулаглажа, Советскэ Союзай ба арадай Польшын хоорондохи аха дүү ёhоной холбоое, аша үрэ ехэтэй харилсаае саашадань хүгжөөхэ асуудалнууд хөөрэлдөөнүүдэй үедэ зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Хоёр талые hонирхуулhан уласхоорондын зарим асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэhэн байгаа.

Үнэн зүрхэнэй ба хаин барисаанай оршон байдалда үнгэрhэн хөөрэлдөөнүүд үргэлжэлүүлэгдэхэ.

(ТАСС).

ИЛАЛТЫН ҮДЭРЭЙ ХҮНДЭЛЭЛДЭ

Илалтын үдэртэ зорюулагдажа, суута совет сэрэгэй начальнигуудтай, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай геройнуудтай залуушуулай түлөөлэгшэдэй уулзалга майн 6-да ВЛКСМ-эй ЦК-да болобо.

ВЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Б. Н. Пастухов ветерануудые амаршалхадаа, залуушуулые сэрэгэй-патриотическа талаар хүмүүжүүлгэдэ сэгнэшэгүй туhа хүргэнэ гэжэ тэмдэглээ.

Совет сэрэгшэдэй залуу үеэтэн эсэгэнэрэйнгээ алдартa дайшалхы ёhо заншалнуудые нангинаар сахидаг юм гэжэ Совет Армиин болон Далайн-Сэрэгэй Флодой Главна политическэ управленийн начальник А. А. Епишев тэмдэглээ. Илалтын 35 жэлэй ойе угтахадаа, ороной Зөбсэгтэ Хүсэнүүд социализмын түйлалтануудые найдамтай хөрхоор сахин хамгаална.

СССР-эй оборонын министрэй орлогшонор, совет олонитын түлөөлэгшэд уулзалгада хабаадаhан байна.

(ТАСС).

АРАДАЙ ДУРАСХААЛДА ХЭТЭДЭЭ МҮНХЭ

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай үе сагай улам саашаа холодон ошохо бүри тэрэ мартагдашагүй жэлнүүдэй баатар габьяата түйлалтануудай hүр жабхаланые ба удха шанарые хүн түрэлтэн улам гүнзэгыгөөр мэдэрнэ. Гитлеровскэ Германиис hамна бута сохижо, совет арадай түйлаhан Илалта бүхэдалхэйн түүхэтэ удха шанартай. Немец арадые фашизмhаа сүлөөлhөөр 35 жэлэй ойдо зорюулатдаhан нислэл хотын ажалшадай түлөөлэгшэдэй майн 6-да Москвада болоhон баярай суглаан дээрэ энэн тухай хэлэгдээ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо Н. А. Тихонов, КПСС-эй ЦК-гай секретарь М. В. Зимянин, сэрэгэй начальнигууд, ГДР-тэй хани барисаа тогтоолог совет бүлгэмэй, нинтын бусад эмхинүүдэй түлөөлэгшэд президиумдэ hуугаа. Бүлгэмэй генеральна секретариин орлогшо Г. Грюнштайн түрүүтэй германо-совет хани барисаанай бүлгэмэй делегаци эндэ байлсаба.

СССР-эй оборонын министрэй орлогшо армиин генерал Н. Г. Павловский элидхэл хээ.

ГДР-hээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд Г. Отт үгэ хэлэхэдээ, ами наhысынь абаhан, шэнэ социалис общество байгуулхадань туhалhан совет сэрэгшэдэй хэтэ мүнхын баатаршалгын урда ГДР-эй эрхэтэд hүгэдэнэ гээд, онсолон тэмдэглэбэ.

БҮХЫ ХҮСЭЕЭ—БАЯН УРГАСАДА

ТОБШОЛОЛ ХЭХЭЭР БОЛОНХОЙБДИ

Үнгэрhэн жэлнүүдэй ган гасуурhаа уламжалан, манай совхозой малшад, хонишод үбэлжэлгын үедэ нилээд бэрхэшээлдэ ороо. Тэдэнэр үбэлэй эхинhээ ногооной бултайтар hүрэг адууhа малаа бүтэн бүриөөр ондо оруулхын тула ямар ехэ оролдолго гарганаб даа. Илангаяа энэ жэлэй үбэлжэлгэ ажахыдамнай горитойхон түбэг ушаруулаа. Малай тэжээлэй дуталдажа захалхэда, ямар арга хэрэглэгүй гээшэбибди. Хүршэ область, хизаарнуудhаа «алтантай» сэнтэй гэхээр хуа шара hолоомоншье нилээд асарагдаа. Ойhоо нарhанайшье шэлбүүhэ нилээд суглуулжа хэршээбди. Эдэ бүгэдын аргаар бидэ малайнгаа үлэ хоолые залгажа, арайхан ондо оруулжа байнабди.

Үнэн дээрээ гасаланта гандуу саг гэнтэ ерэдэггүй. Энээниие хүн бүхэн мэдэнэ ёhотой. Теэд үнгэрhэн жэлнүүдтэ юундэшьеб найдаhаншуу хабарhаа намар болотор hанаа амархан сагаа үнгэргэhэн хойшолонгынь энэл харагдана ха юм. Хэрбээ үнгэрhэн жэлнүүдтэ сабшалан, таряалан болон бэлшээриингээ үрэжэл hайжаруулжа, таhалгаряагүй үhалха хүдэлмэреэ онсо бүтээсэтэйгээр ябуулhан байбал, үбэлэй янгинама хүйтэндэ ямаршье шэмэгүй hолоомо бэдэржэ зобохогүй hэмди.

Үнгэрэн ошоhон жэлнүүдэй алдуу эндүүнүүдhээ тобшолол хэхэдээ, бидэ даалгадаhан сабшалангайнгаа ургасые байгша онhоо захалжа хоёр дахин дээшэлүүлхэ гэжэ шиидэбэбди. Энээн тухай партийна болон совхозой хүдэлмэришэдэй хамтын хэдэн суглаануудта зүбшэн хэлсэгдэhэн байха.

«Айлаар бэдэрэнхаар, абдараа уудала» гэhэн оньhон үгын сэсэн мэргэн удхаар бидэ сабшалан, бэлшээриеэ hайжаруулха хүдэлмэреэ мүнөө ургэнөөр ябуулжа эхилэнхэйбди. Ушарынь хадаа, нэгэдэхеэр. сабшалан, таряалан дээрэ ургаhыень лэ хуряагаад hуубал иимэ бэрхэшээлhээ хэзээдэшье гарагдахагүй. Хоёрдохёор, өөhэдынгөө хүсөөр газарайнгаа үрэжэлые hайжаруулаагүй hаамнай ургасань ягаад дээшэлхэ бэлэй. Бидэ бии байгаа сабшалангаа ургэдхэншьегүйгөөр үрэжэлыень hайжаруулжа, ургасыень дээшэлүүлбэл, хоёр дахин ехэ тэжээл суглуулха дүүрэн аргатайбди.

Манай совхоздо бүхыдөө 5072 гектар сабшалан бии. Тэрэнэй 2639 гектарынь хадын горхоной үhаар ундалуулагдадаг. Үнгэрhэн намарhаа мүнөө хүрэтэр сабшалан дээрэ 1100 гаран тонно наг шэбхэ гаргаабди. Тиихэдэ 450 тонно минеральна үтэгжүүлгэ оруулхаар хараалагдана. Эдэ үдэрнүүдтэ шэнээр эмхидхэгдэhэн луговодуудай хоёр звеногой гэшүүд сабшалангаа hайжаруулха хүдэлмэри ябуулна. Бүхыдөө 1600 гектарта иимэ ажал хэгдэхээр түсэблэгдэнхэй.

Малай тэжээл элбэгжүүлхын тула баян ургасатай олон жэлэй ногоо ехээр тарихамнай. Бүхыдөө 895 гектар үhалагдадаг газарта олон жэлэй ногоон таригдаха юм.

Эдэ үдэрнүүдтэ ажахымнай ахамад мелиоратор Бато Данзанович Лодоевой хүтэлбэри доро оньhожоруулагдамал мелиоративна отрядай механизаторнууд сабшалан дээрээ наг шэбхэ зөөжэ тараана. Тэрэшэлэн хүсэ ехэтэй бүлүүр зургаан станци үдэр, hүнигүй хүдэлгэгдэжэ. олтирогууд дээрэхи, мүн Сэлэнгэ мүрэнэй эрьеэр нэмжыhэн сабшалан үhална.

Саашань хэлэхэдэ, байгша ондо луговодууднай олон жэлэй ногоо тариhан 895 гектарайгаа 505 гектарай ургаса сенаж болгохо юм. Тиихэдэ 190 гектарай ногоон витаминтай гурил болгоглохоор түсэблэгдэнэ. Харин 200 гектарhаань ногооной үрэhэ суглуулжа абахабди. Иигэжэ жэл ерэхэ бүри олон жэлэй ногооной тарилга улам үргэдхэгдэжэ байха болоно.

Ажахымнай луговодууд, механизаторнууд сабшалангай ургаса эрид дээшэлүүлхэ зорилго хараалхадаа. энэ жэлдэ 50 мянган центнер үбhэ hүрилжэ, 500 тонно ногооной витаминтай гурил бэлэдхэхэ, мүн 5500 тонно сенаж, 7900 тонно силос даража абахаар түсэблэhэн байха юм. Тэрэшэлэн отара, фермэнүүдэй дэргэдэхи участогуудhаа бүхыдөө 3,5 мянган тонно зеленко хуряажа нөөсэлхэ байна. Нэгэ жэлэй ногооной иимэ ехэ ургаса суглуулхын тула гансашье газараа үhалха, үтэгжүүлхэ бэшэ, мүн бүхы 30 участогаа хорёолхобди. Энэ хүдэлмэри мүнөө захаланхай.

Арбадахи табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ үбhэ ногооной ургаса дээшэлүүлхээр хараалхадаа, бидэ ороohо таряанай, тэжээлэй ургамалнуудай ургаса мүнлэ элбэгжүүлхээр түсэблэнхэйбди. Нэн түрүүлэн тарилгынгаа газар зүбөөр хуваарилжа, севооборот hайнаар нэбтэрүүлхэмнай. Хоёрдохёор, жэл бүри ороohо таряанай баян ургаса абахын тула үhалагдадаг 1200 гектарта үрэhэнэй таряа ургуулхамнай. Эндэ үрэhэ хүрэнгэ бэлэдхэхэ тусхай звено ажаллаха байна.

Ажахыдамнай 5100 гектарта ороohото ургамалнууд таригдаха юм. Тэрэнэй 1700 гектарта шэниисэ, 1200 гектарта хара таряан, 1800 гектарта обёос, 400 гектарта горох таригдаха байна.

Нёдондо зунай ган гасуурhаа уламжалан, өөрын үрэhэ хүрэнгэ хүсэд хүрэхөөр бэлэдхэжэ шадаагүйбди. Мүнөө бии байhан үрэhэнэймнай ехэнхи хубинь гүрэнэй нөөсэhөө абтажа сэбэрлэгдэнхэй. Бидэ таригдага хэрэглэгдэхэ хүрэнгэсэ хордожо дүүргэдэ байнабди. Гэхэтэй хамта ажахыдамнай горохой, обёосой үрэhэн дуталдана.

Энэ жэлдэ тэжээлэйнгээ ургамалнуудые гол түлэб намарай паар дээрэ тарихамнай. Тиихэдэ 2331 гектар сэбэр паар дээрэ хара таряа, обёос, шэниисэ таригдаха юм. Энэ намарай болон сэбэр паарта минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдахагүй. Бии байгаа минеральна үтэгжүүлгээ үрэhэнэй таряа тариха, үhалагдадаг газартаа хэрэглэхэбди.

Байгша ондо таригдыгнаа хүдэлмэриие эмхитэй hайнаар, богони болзорто үнгэргэхын тула ехэ бэлэдхэл хэнэйбди. Мүнөө газараа таригдага бэлдэхэ, минеральна үтэгжүүлгэ оруулха, тарилга хэхэ агрегадууд уридшалан бүридхэгдэжэ байгуулагданхай. Машина, техникэшье бэлэн болонхой. Иигэжэ совхозоймнай механизаторнууд эртынгээ тарилгые ажалай 12 — 13 үдэрэй туршада үнгэргэхөөр хараална.

Тарилгын хүдэлмэриин үедэ ажалаа эмхитэйгээр ябуулхын тула түрүү онол арга нэбтэрүүлэгдэхэ. Мүнөө тарилгын, газар элдүүрилгын звеноннуудhаа гадна, хамhабариин гэхэ гү, али трактор, машинануудай техническэ харуула хэхэ звеноонууд байгуулагдажа байна. Мүн механизаторнуудые, сеялкэшэдые хоолуулха столово нэгэдэхээр түхэрэгдэнэ. Тэрэшэлэн худалдаа наймаанай, соёлой болон медицинын хүдэлмэрилэгшэд хабарай тарилгада хабаадуулагшадай эрилтые хүсэдөөр хангаха юм.

Эдэ үдэрнүүдтэ дулаарха хэбэргүй хүйтэн зандаа байха, бидэнэй hанаае зобооно. Тиимэhээ механизаторнуудай эдэ үдэрнүүдтэ бүри эршэмэйгээр ямаршье бэрхэшээлые дабажа гарахаар бэлэ зэhэнхэй, бүхы хүсэлэ элсүүлэн ажаллана. Энэньшье гайхалгүй. Юуб гэхэдэ, байгша ондо манай совхоз 44 мянган центнер ороohо таряа хуряажа амбаарлаха зорилготой юм. Тиин хараалhанаа бэелүүлхын түлөө чигэжэ оролдонол даа.

Б. ХАРУЛЧИЕВ.

Сэлэнгын районой Сэлэнгын совхозой ахамад агроном.

ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЭ— ХҮМҮҮЖҮҮЛЭГШЭ

ЖАРГАЛТА НАЊАН

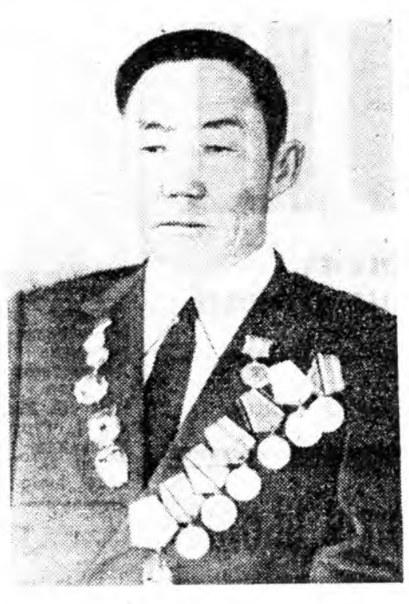

Далайн нюруурhаа мянга хоёр зуу шахуу метрэй үндэртэ оршодог шобхо үндэр сагhан мундаргата hарьдаг уулануудаар хүреэлэгдэнхэй Сорог hуурининие самолёдой иллюминатораар дээрэhээ шэртэхэдэ, шатарай хюлгэдэл адляар жэгтэй элеэр харагдана. Хэрэн hууринhаа энэл самолёдто hуужа ябаhан Аюша Пунцыкович Налханов нилээд удаан дуугай байhанаа түрэл нютагтаа дүтэлhэндөө юм гү, баярлангяар:

— Одоошье хүрэжэ ерэбэбди. Үндэрhөө харахада, Сорогнай яhала зохидоор үзэгдэнэл. Урдандаа, хорёод жэлэй саада тээ эндэ оройдоол долоон үрхэтэ айл ажаhуудаг бэлэй. Мүнөө 120 шахуу айл түбхинэнхэй. Районоймнай түб—Орлигhоо бага бэшэ болоол даа, — гээд, ухаандаа үнгэрhэн жэлнүүдэй хубилалтануудые тэхэрюулэн бодомжолhондол абяагүй болошобо.

Хадын хабшалшье hаань, аятайханаар түхеэрэгдэнэн талмай дээрэ арбаад хүнэй hууритай багахан самолёт дэншээгүйхэнөөр буушаба. Эршэгэнээтэ мотооройнь эршэеэ hуладха hуладхаhаар зогсоогдоходо, үүдэншье нээгдэжэ, Аюша Пунцыкович түрүүлэн бууба. Газаа сэлмэг, аали намдуу, дулаан. Декабрь hарын гарабашье, эндэ сагhан урдынхинhаа тон багаар оронхой. Аюша Налханов самолёдhоо бууhаар хүнгэн автомашинынгаа ерэхые хүлеэнгүй:

— Сорогнай эндэhээ холо бэшэ юм. Шалаагаа гаргажа, бага зэргэ ябагалая,— гэжэ дурадхаба.

Шэнэhэн мододой хоорондуур зурыhан зүргэ харгыгаар гэр тээшээ яаралгүйхэн гэшхэлжэ ябахадаа, тэрэ хүтэлбэрилжэ байhан колхозойнгоо, мүн хүдэлмэриншэ, хадалиг нютагайнгаа хатуу зоригтой хүнүүд тухай hонирхолтойгоор холоhоо удхалан хөөрэжэ захалаа бэлэй.

...1959 оной янгинама хүйтэн январь hара. Агуу вождниигоо нэрээр алдаршаhан колхозой гэшүүд хамтынгаа суглаан дээрэ шэнэ правленин hунгахадаа, хүн зонине элсүүлжэ, тэдэнэй ажалые эмхидхэхэ талаар онсо бэлиг шадабаритай байhыень хараада абажа, Шарзада түрэhэн нютагайнгаа хубүүе түрүүлэгшээр дэбжүүлээ hэн. Һаял дүшэ хүрэжэ, дүрбэн тэгшээр бээ бэелhэн Аюша Пунцыкович Налхановта колхозой хүтэлбэрилэгшын уялга, тушаал абаhаар нилээд хүшэр болоо бэлэй.

Эндэ гансашье адууhа малаа hайнаар ондо оруулха бэшэ, мүн колхознигуудай ажаhуудалые эрид hайжаруулжа, эрилтыень хүсэдөөр хангаха зорилго табигдаа бшуу. Холтоhон хушалтатай, досоогоо эhэ тортогhоо харлашаhан ханатай орбогорхон хара гэртэ ажаhуудаг малшадые үшөө hайнаар хүдэлмэрилэ гэжэ эрилтэ табиханышье аягүй гэхэ гү, али сэдьхэлдэнь үбшэнтэй шэнгеэр үзэгдэдэг байгаа. Түрэhэн нютагайнгаа хүн зоной байра байдалые hайн ойлгоhон Аюша Пунцыкович абаhаар малшадтаа шэнэ гэрнүүдые барюулжа, орбогорхон хара урсануудыень орогүй түрихөөр шиидээ бэлэй. Өөрынгөө бодомжолhон зорилгонуудые правленингээ гэшүүдтэй хэлсээд, бэелүүлхэ болоходонь, гэрэй модо отолжо бэлэдхэхэ, зөөхэ хүнүүд хэзээшьегүй дуталдаа ааб даа. Залуу түрүүлэгшэ Совет Армида алба хэжэ ерэhэн гү, али дунда hургуулияа дүүргэhэн хүбүүдые суглуулжа, түрэл нютагайнгаа түхэл шарайе эрид хубилгаха тухай нилээд удаан хөөрэлдөө. Сугларhан хүбүүдыньшье тиимэ олон бэшэ hэн. Эдэнэрэй нимэ схэ ажал бүтээжэ, урдань орохоор бэшэ байhанние ойлгоhон Аюша Пунцыкович:

— Би мүнөө правлениингээ хараалhан зорилгонууд тухай хэлэбэб. Ажал схэ. Таанадай гарта түргэн бүтэхэгүй. Барилгашадай ёhотой бригада эмхидхэхэ гэбэл, нүхэдөө, ондоо тээhээ танил таланууда уригты. Бидэ туhалхабди, — гэжэ ойлгуулаа hэн.

Хабаршаг тээ үнөөхи хүбүүд үетэн нүхэдөө суглуулжа, барилгашадай бригада эмхидхээд, гэр байрын модо бэлэдхэжэ, түрэл колхозойнгоо түхэл шарайе тайнигдашагүйгөөр хубилгахаар ажаллажа захалаа бэлэй. Колхозойнгоо гэшүүдэй hуудал байдалые hайжаруулхаар түрүүшынгээ алхам хэжэ эхилхэдэнь гэхэ гү, али правленин түрүүлэгшээр оройдоол хоёр жэл хүдэлөөд байхадань hаяхана томодхогдожо байгуулагдаhан колхозые ударидахаар аяар Сорог нютаг ошохо болобо.

Нигэжэ Аюша Пунцыкович Налханов анханда Сталинай, Коминтернын, Кировэй нэрэмжэтэ колхоз байhанаа томодхогдожо, «50 лет Октября» гэжэ алдаршаhан ажахые хүтэлбэрилhэн байха юм. Тэрэ гэhээр тэбхэр арбан юнэн жэлэй туршада таhалгаряагүй тус колхозой правленин түрүүлэгшээр hунгагдажа, мүнөөшье энэ тушаалдаа ажаллана.

Шэнэ ажахын хүтэлбэрилэгшөөр хүдэлмэрилхэдөөшье, Аюша Пунцыкович урид хараалhан зорилгоёо зүбтэйдэ тоолоод, Сорог hуурининие шэнэдхэн байгуулхаар холын хараатай түсэб хэлсээ hэн. Эндэ Ленинэй колхозойхидол адли барилга хэхэ эрэшүүл үсөөн бэшэ байгаа. Томодхогдоhон колхозойнгоо ажалые hайнаар эмхидхэжэ ябуулхын тула абаhаар гүүртэ, отаранууды урдынхинhаа томодхоод, тэндэ hаалишанаар, малшанаар ажаллахыень хуушанай гурбан колхозой гэшүүдые нэгэдхүүлдэг байгаа. Ушарынь хадаа, зарим хүнүүдынь манай колхоз танайхинhаа hайн байгаа гэхэhээ эхилээд, элдэб үгэ тараажа, нинтын хүдэлмэридэ hаад ушаруулдаг бэлэй. Энээнние усадхахын тула Аюша Пунцыкович правленин гэшүүдтэй зүбшэл хэлсээд, үни заяанhаа хойшо ажаhууhан айлнуудай нютагыень hэлгүүлжэ туршаа hэн. Он жэлнүүдэй ошохо бүри «би анханда тэрэ колхозойб» гэдэг үгэ хүүр замхаhаар замхажа, ажалынь hайжаржа эхилээ юм. Колхознигуудшье энээнние мэдэрхэдээ, бүри эршэмтэйгээр ажаллажа захалаа hааб даа. Ажахынгаа экономикын бэхижэхэдэ, гэшүүдэйньшье байдал hуудал hайжаржа эхилээ.

— Анханда колхоздоо нэгэ «ЗИС» автомашинатай, ДТ-54 түхэлэй ори ганса трактортай бэлэйбди. Тэрэ үедэ бүхы ажалаа морёор, сараар бүтээгшэ hэмди. Мүнөө hанахада, үльгэрэйхидэл адли, — гэжэ Аюша Пунцыкович миhэрэн хэлэнэ.

Нээрээшье, мүнөө эндэ эрид хубилалта болонхой. Машинно-тракторна паркдань гуша гаран трактор, хорёод автомашина, элдэб олон оньhон түхеэрэлгэнүүд тоологдоно. Тиимэhээ холоhоо ашаа зөөхэ гү, али модо шэрэхэ хүдэлмэреэ хүсэтэ техникын хүсөөр бүтээнэ.

— hайнаар ажаллахадал, зоной байдал hайжардаг юм бээ. Теэд бидэ саашадаа колхозойнгоо улам бэхижэжэ, хүгжэжэ байхын тула тусгаар мэргэжэлтэй ерээдүйн гэшүүдые hурган бэлдэхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулнабди. Манай эндэ, илангаяа хадалиг энэ райондо колхозой гэшүүд өөhэдымнай дундаhаа урган гараха болоно. Ондоо тээhээ хүдэлмэришэние урихын аргагүй. Тиимэhээ өөhэдынгөө хүсөөр жэл бүри зундаа байрын гэрнүүдые, hуургуули, магазин, бани, клуб болон ажаhуудалай эрилтэ хангаха бусад байшан бодхоонобди, — гэжэ Аюша Пунцыкович мэдүүлээ hэн.

Иигэжэ ерээдүйн халаанние hуургуулиhаа эхилжэ хүмүүжүүлэн hуургахаhаа гадна, түрэл нютагтаа үлэжэ, гэр бүлэ болоходонь тэдэнэртэ шэнэ гэрэй түлхюур заабол үгтэнэ. Тиихэдэ Совет Армида алба хэхэээ мордоhон хүбүүдтээ 100 түхэриг, дээдэ hургуулида hурахаяа ошоолонь 150 — 200 түхэриг, гэр бүлэ болоходонь 150 түхэриг хүрэтэр бусаалтагүйгөөр мүнгэн тэдхэмжэ үгэнэ. Мүн сэрэгэй албанhаа бусаад, ажаллажа захалхадань нэмэлтэ түлбэри түлэгдэнэ. Иигэжэ ходоодоо тэдхэмжэ үгэжэ байхадань колхозоньь залуушуул олоор үлэжэ, ажаллана бшуу.

Колхоздо залуушуулай хэхэ хүдэлмэрин ехэ даа. Нажартаа бултадаа шахуу механизатор, жолоошон хүбүүдынь hүри табидаг түхеэрэлгэтэй тракторнуудаа тусгаар кран болгожо түхеэрээд, үндэр, үргэншье байшан түргэн бодхооно. Жэшээлбэл, нёдондо hургуулидаа 450 дүрбэлжэн метр талмайтай, 7 метр үндэр спортзал оройдоол hараhаа үлүүхэн саг соо баряа hэн. Иигэжэ шэнэ барилганууудай үргэдэжэ, шэнэhэн сагаан гэрнүүдэй олошоржо байхада, ажаллаха дурагүйшүүл эндэ байхагүйнь элитэ. Мүнөө тэрэ холын Сорог hуурининай айл бүхэндэ электрын гэрэл сасаржа, сэнхир экранай дамжуулганууд сэхэ хүргэгдэнхэй.

Эдэ бүгэдэ түйлалтанууд яматтал Аюша Пунцыкович Налхановай хабаадалгатайгаар дабагдаа гэхэдэ, алдуу болохогүйд байха.

Үнинэй коммунист, hурган хүмүүжүүлэгшэ Аюша Пунцыкович Налхановай сэжьыень дайшалхы болон ажалай орден, хэдэн медальнууд шэмэглэнэ. Мүн колхозой түрүүлэгшын уялгые дүүргэжэ ябаhан тэрэ үнэн дээрээ багшын мэргэжэлгүйшье haa, 1978 ондо «РСФСР-эй арадай гэгээрэлэй отличник» гэhэн нэрэ зэргэдэ хүртэhэн юм. Мүн гурба-дүрбэ дахин Гэгээрэлэй министерствын Хүндэлэлэй грамотаар шагнагданхай.

Ерэдүйн халаанние hайнаар hурган бэлдахын тула Аюша Пунцыкович колхозойнгоо партийна болон комсомолой организацитай хамта холын хараатай түсэб зохёолсодог заншалтай. Жэшээлбэл, эгээл мүнөө үедэ, Эсэгэ ороное хамгаалгын Агууехэ дайнай болон ажалай ветерануудтай уулзалганууд үнгэргэдэнэ. Мүн Совет Армида алба хэхээ мордогшодые баярай оршон байдалда үдэшэнэ. Тэрэшэлэн-арбадахи класс дүүргэгшэдые баhал баяр ёhололой оршомдо амаршалха гурим эндэ заншалта болонхой.

— Би нэгэшье часай туршада багшалаагүйб. Эдэл багшанарай хэрэгые саашадань үргэлжэлүүлhэндэмни нимэ анхаралаар хүреэлээ гээшэл. Түрэл тосхонойнгоо hургуулида шадал соохоонол туhалдагбди. Ажахы hургуули хоёрой хоорондо нягта холбоон байгуулагданхай, — гэжэ, hурган хүмүүжүүлэгшэ, колхозой правленин түрүүлэгшэ Аюша Пунцыкович Налханов тобшюохоор тодорхойлон хэлээ hэн.

Вл. ЖИГЖИТОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. П. Налханов.

Н. ДАМБАЕВАЙ фото.

КПССЭЙ СЪЕЗДЫН ШИИДХЭБЭРИ БЭЕЛҮҮЛЖЫН ТҮЛӨӨ

«Ажахынууд хоорондын хамжаанай болон агропромышленна холбооной үндэhэ hуури дээрэ хүдөө ажахын үйлэдбэриие саашадань тусхай шэглэлтэй болгохо ба томодхохо тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоол дотор хүдөө ажахын үйлэдбэриие үргэн хамжаанай үндэнэ hуури дээрэ тусхай шэглэлтэй болгожо томодхоод, мүнөө үеын промышленна аргаар хүргөөхэ гээшэ ёhотойл гол шэглэл болоно гэжэ сэхэ заагданхай. Үнэн дээрээ үйлэдбэриие тусхай шэглэлтэй болгожо томодхоходо, жэжэ hалбаринуудта орходоо, жэшээлэшэгүй аша үрэтэй байдаг юм. Мүнөө үедэ үйлэдбэриие гол түлэб ажахынууд хоорондын хамжаанай үндэhэ hуури дээрэ томодхохо эрилтэ табигдана. Тиихэдэ зарим гол hалбаринуудынь улам хүгжөөгдэжэ томодхогдоно. Ушарынь хадаа, хамжаанда оролсоходоо, жэжэ hалбаринуудынь усадхагдажа, гол үйлэдбэринь тусхай шэглэлтэй боложо, улам томодхогдоно.

Кабанскын райондо хүдөө ажахын үйлэдбэри Ойморой, «Шергинский» совхоздо, Байгалай ОПХ-да, Кабанскын, Твороговой шубуунай фабрикануудта, загаhа олзоборилдог Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо үргэнөөр эрхилэгдэнэ. Эдэ хүдөө ажахын предприятинууд бүхыдөө 97,6 мянган гектар газартай юм. Тэрэнэй 73,2 мянган гектарынь эдлүүриин газар гээшэ. Тэрэ тоодо 47,5 мянган гектарта хахалагдадаг газар, 10,4 мянган гектарта сабшалан, 15,3 мянган гектарта бэлшээри нэмжынэ.

Дурсагдагша район республика дотороо хүдөө ажахын үйлэдбэриин талаар нилээд хүгжэнги гэжэ тоологдодог. Энэнь гансашье байгаалиин таарамжатай эрхэ байдалhаа бэшэ, мүн 1960 оной эхеэр район дотор хүдөө ажахын үйлэдбэриие шэнэдхэн хубилгажа, тусхай шэглэлтэй болгоhоной аша үрэ мүн. hүүлэй 15—16 жэлэй туршада районой совхозууд газарай үрэжэл hайжаруулжа, адууhа малайнгаа ашаг шэмые эрид дээшэлүүлhэнэй ашаар hү, мяха ехээр үйлэдбэрилдэг болоо гээшэ. Иигэжэ эндэхи ажахынууд хүсэд оньhожоруулагдаhан предприятинууд болгогдоо.

Үнгэрhэн жэлнүүдэй гэхэ гү, али 1976—1978 онуудай дүнгүүдые согсолон харахада, ороohото үргамалнуудай үргаса 1962 ондо орходоо 57 процентээр, хартаабха 3,4 дахин, овощ 26 процентээр дээшэлээ. Мүн энэ хугасаа соо үнеэдэй hү шэмэ 75 процентээр нэмэhэн байна.

Хүдөө ажахын hалбаринуудые тусхай шэглэлтэй болгоходоо, байгаалиин экономическа байдал хараада абтадаг гээшэ. Жараад онуудай эхеэр ажахынгаа гол шэглэлые тодорхойлжо, ажахы доторхи хүдөө ажахын үйлэдбэриие тусхай шэглэлтэй болгоходоо, али бүхы hайн талыень шэнжэлжэ үзэhэн байха.

Тэрэ онуудта районой совхозууд республикын бусад ажахынуудтал адли жэжэ, олон hалбаритай байhан юм. Тодорхойлбол, нютагайнгаа эрхэ байдалда таараhан элдэб түрэлэй адууhа мал, шубуу үсхэбэрилжэ, янза бүриин ургамалнуудые таридаг байгаа. Иигэжэ багахан аад, ажахы бүхэнэй бүхы hалбаринуудые жэгдэ хүгжөөхэнь бэрхэтэйхэн бэлэй. Нэгэдэхеэр, хүшэр хүндэ ажалыень оньhожоруулха аргагүй байгаа. Энээнhээ уламжалан таримал ургамалнуудай, ногооной ургаса дээшэлдэггүй, адууhа малай ашаг шэмэ эрид нэмэдэггүй hэн. Иигэжэ ерэхэдээ, районой ажахы бүхэндэ ажалай бүтээсэ, илангаяа хүдөө ажахын үйлэдбэриин ашаг үрэ тон доогуур байhан юм. Жэшээлбэл, Байгалай совхоз 7—8 мянган тахяа үсхэбэрилхэдөө, тахяа бүхэнhөө жэлдэ оройдоол 45 үндэгэ суглуулдаг hэн. Харин Кабанскын, Ойморой, «Шергинский» совхозууд багахан hүрэг хони үсхэбэрилхэдөө, ехэхэн гарзада ородог байгаа. Эндэ хонидой бэлшэхээр таарамжатай бэлшээри үгы байhан юм. Энээнhээ уламжалан районой ажахынуудай үйлэдбэрилhэн хониной мяханай, ноohоной өөрынь үнэ сэн ехэ байдаг hэн. Мүн иимэрхүү байдал гахайн жэжэхэн фермэнүүдтэ, бусад hалбаринуудта үзэгдэдэг бэлэй. Эдэ дүнгүүд юу харуулнаб гэхэдэ, районуудай ажахынууд жэжэнүүд аад, олон hалбаритай байхадаа, газар тарялангай болон мал ажалай бүхы продуктнуудые багаар үйлэдбэрилхэhөө гадна, үйлэдбэриингөө ашаг үрые дээшэлүүлхэ аргагүй байгаа юм. Жэшээлбэл, 1963 оной дүнгөөр дурсагдагша районой ажахынуудта ороohо таряа үйлэдбэрилгэнь аша үрэтэй байбал, hаалиин мал үсхэбэрилхэдөө, 896 мянган түхэригэй, гахай—231 мянган түхэригэй, шубуу үсхэбэрилгэhөө 191 мянган түхэригэй гарзада ороhон байна. Бүхыдөө тэрэ жэлдэ районой совхозуудай гарза 1,4 миллион түхэриг болоhон юм.

Хүдөө ажахынгаа гол hалбаринуудые эрид хүгжөөхэн тула совхоз бүхэнэй үйлэдбэриин эрхэ байдалые шэнжэлэн хаража, hалбари бүхэнэй ашаг үрые тодорхойлhоной удаа ажахы доторхи hалбаринуудаа тусхай шэглэлдэ оруулха зам элирүүлhэн байна. Иигээд ерэхэдээ, Байгалай совхоз саашадаа hаалиин мал үсхэбэрилхэ гол шэглэлтэй болоо юм. Энэ ажахы hү, үхэрэй мяха үйлэдбэрилхэhөө гадна, ороohо тарянай үрэhэ элбэгжүүлхэ зорилготой. Харин Кабанскын совхоз гол түлэб нугаhа, hаалиин мал үсхэбэрилхөөр тодорхойлогдоо юм. Тиихэдэ Ойморой, «Шергинский» совхозууд гахай үсхэбэрилхын хажуугаар hү үйлэдбэрилхэ шэглэлдэ оруулагдаа. Энээнhээ гадна Кабанскын район Доодо-Сэлэнгын промышленна узелай дэргэдэ оршодог байхын хажуугаар республика доторхи эгээл томо —Улаан-Удын промышленна узелтай хиллэнэ. Тиимэhээ промышленна предприятинуудай ажалшадые овощ болон хартаабхаар хүсэд хангахын тула дурсагдагша районой ажахынууд гол hалбариhаа гадна, овощ, хартаабха ехээр тарихаар түсэблэнхэй.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриие тусхай шэглэлтэй болгохо гээшэ олон hалбаритай ажахынуудта илангаяа хүшэр юм. Нэгэдэхеэр, туhа нэмэригүй гэхэ гү, али hаад ушаруулха зарим жэжэ hалбаринуудаа усадхаад, тусхай шэглэлтэй болохо hалбаринуудаа томодхожо, улам үргэдхэдэг гээшэ. Теэд энэмнай нэгэ — хоёр жэлэй туршада хэгдэхэгүй.

Кабанскын райондо иимэ хүдэлмэриин ябуулагдажа захалхада 3—4 жэлэй үнгэрhэн хойно ажахы доторой тусхай шэглэлэй хараа замай тон зүбөөр тодорхойлогдоhониинь элирээ бэлэй. Тусхай шэглэлдэ оруулагдаhан хүдөө ажахын предприятинууд байгаалиин-экономическа эрхэ байдалда таараhан элдэб рамжатайгаар хубаарилагдаhан байгаа.

Дурсагдагша районой совхозуудые улам савшадань тусхай шэглэлдэ оруулhаны ашаар далаад онуудhаа эрхэ продукци ехээр үйлэдбэрилэгдэдэг болоо. Жэшээлэн тусхай шэглэлдэ оруулагдаhан захалhан түрүүшын жэлтэй суулхада, Кабанскын районой ажахынууд ороohо таряа үйлэдбэрилгэеэ 81 процентээр, шэлүүлжэ, хартаабха дүрбэн дахин, мяха 3,6 дахин, hүүр дахин ехээр абадаг бэлhон байна. Мүнөө районой хүдөө ажахын предприятинууд мал үсхэбэрилхэ гол шэглэлдэ ороод байнхай.

hалбаринуудаа тусхай шэглэлтэй болгохо талаар ехэ хүдэлмэриин ябуулагдаа, Ойморой совхоз мах тусхай үсхэбэрилхэ, «Шергинский» совхоз гахай, hаалиин мал үсхэхэ, Байгалай ОПХ hү, hүүр үйлэдбэрилхэн хажуугаар hүнэй ороohо таряа абахы, Кабанскын шубуунай фабрикнугаhа үсхэбэрилхэhөө hү үйлэдбэрилхэ, Твороговой шубуунай фабрика шубуу хэхэ хараа шэглэлтэй болгожо байна.

Гэхэтэй хамта hүүлэй hүүдтэ, тодорхойлбол, 1971 hоо эхилжэ, район дотор хүдөө ажахын үйлэдбэриин үрэ хараа байса доошолжо, халаа. Тиин 1971—1978 онуудта бүхы зүйлэй продукциилэдбэрилгэдэ гаргашалаг мүнгэ зөөри 55,6 процентээр дээшэлээ. Тэрэ тоодо таряаланда 33,4 процент, ажалда 65,3 процент нэмэгдэшье, ашаг үрэнь горитогдоошолоо. Энэ хадаа hаа, дотор хүдөө ажахын hалбаринуудые тусхай шэглэлдэ оруулха хүдэлмэрэй улам өргөдхэхэ эрилтэ табина, тухай удаадахи статья соо гэрэнгыгээр хэлэгдэхэ.

А. ДЕРИГЛАЗОВ,
экономикын эрдэмтэн кандидат,
Б. ДАШИЕВ,
ВАСХНИЛ-ай Сибирьскэ отделениин Буряад комплексно эрдэмшэлэгшэ таныг ахалагша экономист.

БАТА АЛХАМАЙ БАХАРХАМА ДҮНГҮҮД

«Восточные Саяны» колхозой Хуурай-hубагай отделениин фермэ дээрэ Дулма Сундуевна Будаева 37 жэлдэ малшаараа ажаллажа, колхоз соогоо, мүн Түнхэнэйнгөө район дотор сууда гарапаар үнинэй юм. Дулмын баг ябахада, тэрэнэй эгэшэ Дари hаалишаараа хүдэлдэг hэн. Дүү басаганиинь эгэшэеэ дахажа, үдэр бүри фермэдэ ошолсодог, тугалнуудые харуулhалсадаг, наг шэбхэ гаргалсадаг байhан юм. Тэрэ фермэ дээрэхи hаалишад заахан басаганай үнеэ hаажа hуухые хараад, ямар шадамар бэрхэ, түргэн үри гээшэб гэжэ өөгшөөн hайшаажа, hаалишан болохо ёhотой гэлсэгшэ hэн.

Дулмын 14 наhатай болоод ябахада, ахалагша hаалишан «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденто Намжил Дашеевна (мүнөө пенсионер) тэрэниие туталшан боло гэжэ дурадхаа бэлэй. Багаhаа мал ажалай амтые таниhан Дулма ада хүнэй үгые дуулажа, туталшан болоо бэлэй.

— Түрүүшээр ажалынь хүндэ, шедэльньшье бага байгаа. Удэр, hаранууд үнгэржэ, дүй дүршэлөө олоhоор, хамта хүдэлдэг нүхэдhөө дутахяа болиhон юм, — гээд, тэрэнэй эгэшэ Дари Сундуевна мүнөө омогорхон хөөрэдэг.

Хоёр-гурбан жэлдэ туталшаараа ажаллаад байтарнь, тэрээндэ бурууныудые даалгаба. Удаигүй hаалишаараа томилбо. Алишье ажалдаа үнэн сэхээр хандажа, Дулма ажалша бүхэригөө гэршэлбэ.

Дулма Сундуевна Будаева hүүлэй 25 жэлдэ таhалгаряагүйгөөр hаалишаараа хүдэлхэ зуураа, залуу нүхэдтөө ходо ажалдань туhалалсадаг заншалтай болонхой юм. Дэмы бэшэ нютагайнь хүн зон ехэ, багагүй тэрэниие «манай Дулма» гэжэ хүндэлэн нэрлэдэг байгаа ёhотой. Мүнөө үедэ Дулма Сундуевна 20 үнеэдые hаана. Тэдэнэйнь хахадhаань олонхинь залуу үнеэд юм. Жэлhээ жэлдэ «Восточные Саяны» колхозой залуу эбэртэ мал зунай сагта холын бэлшээридэ гаргагдажа, хадын шэмэтэй тунга ногоондо бэлшэхэдэ, сүүдхын 800—1200 граммаар шэгнүүрээ нэмэжэ ерэдэгынь мэдээжэ. Тэдэн соohоол hаалишад залуу үнеэдые шэлэжэ абадаг заншалтай.

Хуурай-hубагай фермэ 1979 онойнгоо түсэб сүм дүүргэжэ, колхозой правлени, парткомой зүгhөө мүнгэн шанда ба үнэтэ бэлэгүүдэ хүртэбэ. Тус фермын түрүү hаалишад З. Д. Ошорова, Л. И. ба Л. А. Закамельскитэн, Е. Д. Дуринова гэгшэд тус тустаа абаhан үялгануудаа дүүргэнхэй. Дулма Сундуевна Будаева 1979 ондо үнеэн бүрниөө 2080 килограмм hү hааха гэhэн үялга абаhан гаад, тэрэнээ 2215 килограммда хүргөө. 1980 ондо 2600 килограмм hү hаахаб гэhэн үндэр үялга абанхай.

Дулма Будаева олон жэл соо эсэхэ сусахые мэдэнгүй ажаллаhанайнгаа түлөө Ажалай Улаан Тугай орденоор ба «В. И. Ленинэй түрэhөөр 110 жэлэй ойн хүндэлэлда. Шэн габьяата ажалай түлөө» гэhэн медальаар шагнагдаhан байха.

hаяхан Дулма Сундуевна Будаева Хуурай-hубагай 28-дахи округhоо районой Соведэй депутадаар нэгэн дүүгаар hунгагдаба.

Б. БИРБАЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Д. С. Будаева.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

ГУШАН ДОЛООН ЖЭЛДЭ

«Восточные Саяны» колхозой Хуурай-hубагай отделениин фермэ дээрэ Дулма Сундуевна Будаева 37 жэлдэ малшаараа ажаллажа, колхоз соогоо, мүн Түнхэнэйнгөө район дотор сууда гарапаар үнинэй юм. Дулмын баг ябахада, тэрэнэй эгэшэ Дари hаалишаараа хүдэлдэг hэн. Дүү басаганиинь эгэшэеэ дахажа, үдэр бүри фермэдэ ошолсодог, тугалнуудые харуулhалсадаг, наг шэбхэ гаргалсадаг байhан юм. Тэрэ фермэ дээрэхи hаалишад заахан басаганай үнеэ hаажа hуухые хараад, ямар шадамар бэрхэ, түргэн үри гээшэб гэжэ өөгшөөн hайшаажа, hаалишан болохо ёhотой гэлсэгшэ hэн.

Дулмын 14 наhатай болоод ябахада, ахалагша hаалишан «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденто Намжил Дашеевна (мүнөө пенсионер) тэрэниие туталшан боло гэжэ дурадхаа бэлэй. Багаhаа мал ажалай амтые таниhан Дулма ада хүнэй үгые дуулажа, туталшан болоо бэлэй.

— Түрүүшээр ажалынь хүндэ, шедэльньшье бага байгаа. Удэр, hаранууд үнгэржэ, дүй дүршэлөө олоhоор, хамта хүдэлдэг нүхэдhөө дутахяа болиhон юм, — гээд, тэрэнэй эгэшэ Дари Сундуевна мүнөө омогорхон хөөрэдэг.

Хоёр-гурбан жэлдэ туталшаараа ажаллаад байтарнь, тэрээндэ бурууныудые даалгаба. Удаигүй hаалишаараа томилбо. Алишье ажалдаа үнэн сэхээр хандажа, Дулма ажалша бүхэригөө гэршэлбэ.

Дулма Сундуевна Будаева hүүлэй 25 жэлдэ таhалгаряагүйгөөр hаалишаараа хүдэлхэ зуураа, залуу нүхэдтөө ходо ажалдань туhалалсадаг заншалтай болонхой юм. Дэмы бэшэ нютагайнь хүн зон ехэ, багагүй тэрэниие «манай Дулма» гэжэ хүндэлэн нэрлэдэг байгаа ёhотой. Мүнөө үедэ Дулма Сундуевна 20 үнеэдые hаана. Тэдэнэйнь хахадhаань олонхинь залуу үнеэд юм. Жэлhээ жэлдэ «Восточные Саяны» колхозой залуу эбэртэ мал зунай сагта холын бэлшээридэ гаргагдажа, хадын шэмэтэй тунга ногоондо бэлшэхэдэ, сүүдхын 800—1200 граммаар шэгнүүрээ нэмэжэ ерэдэгынь мэдээжэ. Тэдэн соohоол hаалишад залуу үнеэдые шэлэжэ абадаг заншалтай.

Хуурай-hубагай фермэ 1979 онойнгоо түсэб сүм дүүргэжэ, колхозой правлени, парткомой зүгhөө мүнгэн шанда ба үнэтэ бэлэгүүдэ хүртэбэ. Тус фермын түрүү hаалишад З. Д. Ошорова, Л. И. ба Л. А. Закамельскитэн, Е. Д. Дуринова гэгшэд тус тустаа абаhан үялгануудаа дүүргэнхэй. Дулма Сундуевна Будаева 1979 ондо үнеэн бүрниөө 2080 килограмм hү hааха гэhэн үялга абаhан гаад, тэрэнээ 2215 килограммда хүргөө. 1980 ондо 2600 килограмм hү hаахаб гэhэн үндэр үялга абанхай.

Дулма Будаева олон жэл соо эсэхэ сусахые мэдэнгүй ажаллаhанайнгаа түлөө Ажалай Улаан Тугай орденоор ба «В. И. Ленинэй түрэhөөр 110 жэлэй ойн хүндэлэлда. Шэн габьяата ажалай түлөө» гэhэн медальаар шагнагдаhан байха.

hаяхан Дулма Сундуевна Будаева Хуурай-hубагай 28-дахи округhоо районой Соведэй депутадаар нэгэн дүүгаар hунгагдаба.

Б. БИРБАЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Д. С. Будаева.

М. И. Калининай нэрэмжэтэ Улаан-Удын деподо Борис Балдынович Бадмаев машинистээр юhэн жэлэй туршада хүдэлнэ. Үнгэрhэн үе соо тэрэ ажалдаа дүй дүршэлтэй болонхой. Һурган хүмүүжүүлэгшэ өөрынгөө мэргэжэлдэ залуушуулые hургадаг. Мүнөө тэрэнэй туhалагшаар хүдэлжэ байhан Валерий Кожевников Борис Балдыновичые hурган хүмүүжүүлэгшэ гэжэ ехэтэ хүндэлдэг, баян дүй дүршэлыень халан абаха гэжэ оролдодог. Туhалагшатайгаа эзэтэйгээр хүдэлжэ, электрын элшүүлшэ алмадаг юм. Депогой машинүүдэй дунда дэлгэрhэн мурысаа Б. Б. Бадмаевай экипаж ходо түрүү гарадаг, үйлэдбэрийн үндэр дүнэ харуулдаг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Удын локомотивна депогой машинист Б. Б. Бадмаев.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ХЭТ

Армиин генерал А. АЛТУНИН,
СССР-эй Граждан оборонын начал
СССР-эй Оборонын министрэй орл
Советскэ Союзай Герой

1945 оной майн 9-нэй үдэр арад зоноймнай ой ухаанда хэтын хэтэдэ мартагдахагүй. Тэрэ холын май hарын илалта асарhан нарата энэ үдэр бүхы дэлхэйн хүн зон социализмын баяр баясхалангай, коммунизмын арюун нангин уг зорилгын мандажа байhанай гэршэ болоhон. Эсэгэ ороное хамгаалгын Агууехэ дайнай хүшэр хүндэ бэрхэшээлнүүдые совет арад нэрэтэй түрэтэйгөөр дебан гаража, илалтын баярта хүрэжэ ерэhэн гээшэ.

Манай городуудай, хүдөө нютагуудай ажалшад, Армиин Флодой сэрэгшэд, хилын саадахи манай нүхэд Эсэгэ ороное хамгаалгын Агууехэ дайнда Советскэ Союзай туйлаhан түүхэтэ илалтые баяр баясхалантайгаар тэмдэглэжэ байна. Коммунис партияа, Леонид Ильич Брежневээр толгойлогдоhон тэрэнэй ленинскэ Центральна Комитедые совет хүнүүдэй нэгэн hаналтайгаар тойрон жагсаhан эрхэ байдалда КПСС-эй XXV съездын, КПСС-эй ЦК-гай удаадахи Пленумуудэй шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэ Соведүүдэй орон шэнэ шэнэ амжалтануудые туйлан, Илалтын hайндэрые үргажа байна.

Дайнай хатуу шэрүүн жэлнүүдэй улам холодожо байгаашье hаа, аша туhадань хүртэhэн хүн түрэлтэн дайнай үеын шанга тэмсэлтэ жэлнүүдые, совет Эсэгэ ороноймнай хүбүүд, басагадай харуулhан баатаршалганууды, тэдэнэй эгэршэгүй шэн зоригые хэээдэшье мартахагүй.

Агуу Октябриин мүндэлүүлhэн Совет Социалис Республикануудай Союзые уласхоорондын империализмын аша туhада усадхаха гэжэ шиидэhэн фашис Германиин Советскэ Союзда эсэргүү тэмсэлдэ бодожо, түүхэдэ үзэгдөөгүй ехээр hамна бута сохюулhанhаань хойшо гушан табан жэл үнгэрбэ.

Хүсэ ехэтэй, техническэ талаар гүйсэд хангагдаhан хараа муухай дайсаниие илаhан замнай айхабтар ута, бэрхэшээл ехэтэй байhан, агууехэ

...ЕНИНЭЙ ХЭРЭГ ИЛАНА, ...ОРШОН МАНДАНА

...о hуралсалай жэл — ленинскэ hуралсалай жэл мүн. В. И. Ленинэй түрэ... 110 жэлэй ойдо бэлдэлгэhээ, тэрэниие hайндэрлэлгэhөө дэлбэрhэн поли... ба ажалай ехэ дэбжэлтын оршон байдалда тэрэ үнгэржэ байна. Олон ...он коммунистнууд, партийнабэшэ эдэбхитэй революционно теории, Ле... теоретическэ hургаалнуудые, КПСС-эй документнүүдые, Л. И. Брежне... зохёолнуудые шудална.

...партийна hуралсалда hуралсалай жэл «Ленинэй хэрэг илана, оршон мандана» ...темээр дүүрэжэ байна. Пропагандистнуудта, семинарнуудай хүтэлбэрн... ...дэ туhаламжа болгон, хэшээлэй иимэ жэшээтэ түсэб дурадхагдана:

Ленинэй ажабайдал ба ажал партийн хэрэгтэ, арадай хэ... ...люционно ёhоор алба хэлгын ...рөөгөө. В. И. Ленин — Маркс, ...hургаалые үргэлжэлүүлhэн ...ма, Коммунис партиие байгуу... ...дхэй дээрэхи түрүүшын со... ...рниие хүтэлбэрилэгшэ, Лени... ...тэдээ мүнхэ интернациональна ...революционно тэмсэлэй, ком... ...он байгуулгынба эб найрам... Ленин болон ленинизмгүй... ...түрэлтэнэй мүнөөнэй ба ерээ... ...байгуулагдаха аргагүй байна. ...ө түгэс социализм — Лени... hургаалнуудай илан мандал... Ленин революцийн зохёон бай... ...рилгонууд тухай. Социалис ...тын ленинскэ түсэб. СССР-тэ... ...ө түгэс социалис общество — ...гуеехэ суртад hургаалнуудай

...й XXV съездын түүхэтэ шинд... ...ые бэелүүлхын түлөө бүгэдэ ...мсэл. Партийн экономическа ...ленинскэ аграрна полити... ...ой байгуулалтын программые ...эр бэелүүлгэ. Арадай hуудал ...хэлбэришэгүйгөөр hайжаруул...

...н түрэhөөр ойн баярай хүндэ... ...улагдаhан социалис мүрысөө... ...д. Ленинскэ ажалай вахта ...өр. 1980 ониие ленинскэ габ... ...далай жэл болгохо, түсэбтэ та... ...е амжалтатайгаар бэелүүлхэ ...лектив бүхэнэй дайшалхы зо... Улаан тугта коллективүүдэй, ...бан жэлэй гвардеецүүдэй дүй ...рдэм, техникын туйлалтануу... ...техникын ба социальна хүг... ...лтые хурдадхаха, үйлэдбэ... ...үрэ ба хүдэлмэриин шанар ...э шухала арга нөөсэ мүн.

...демократиин саашаhи хүг... ...СР-эй Конституци —хүгжэл... ...зэжэн жагсаhан социализмын ...Үгрэнэй ба обществын хэ... ...түтэлбэрилтэдэ эрхэтэдые үр... ...адуулга. Гүрэнэй аппарадые ...hайжаруулга. Арадай депу... Советүүдэй үүргые дээшэ... ...тын эмхинүүдэйүүсхэл эдэб... ...лга. Арадай хиналтые шан...

...с парти — совет арадай ...дэниие бүхы нлалтануудта ...гша ба эмхидхэгшэ. ...ихал ябуулга — арад зоной ...гадаа ленинскэ ёhоор хан... ...гэр жэшээ. Хүдэлмэриин ле... ...туримые хаа хаанагүй нэб... ...өртөө, мүн бусадта үндэр ...р хандаха, албан хойрог ба ...адалнуудта эбсэшэгүй бай... ...болон арадай нэгэдэлые, хү... ...ангинин, таряашадай ба ин... ...эбдэршэгүй холбоое, СССР... ...ицинууд ба арад үндэhэтэдэй ...ной хани барисаае али бүхы ...хижүүлхэ.

Хүн ба хуули

ОЛОНИИТЭДЭ ТҮШЭГЛЭН

«Гурим заршам сахиха хүдэлмэриие hайжаруулха, хуули эбдэгшэдтэй хэгдэдэг тэмсэл шангадхаха тухай» КПСС-эй ЦК-гай, мүн энэ асуудалаар болоhон партийн обкомой V Пленумэй тогтоолнуудые манай хүдэлмэрилэгшэд hайнаар шудалаад, бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлжэ эхилhэн байна. Тэндэ хэлэгдэнэй ёhоор, хуули болон ниитын гурим хазагайруулан эбдэлгэтэй тэмсэл ниитын эмхи зургаануудтай, ажалша коллективүүдтэй нягта холбоотойгоор бэелүүлэгдэнэ.

Хүмүүжүүлгын бүхы хүдэлмэриие комплексноор бэелүүлгэ хадаа арад зонтой нягта холбоотой байха, тэдэнэй эдэбхи үүсхэлдэ түшэглэхэ гэhэн удхатай. Юундэб гэхэдэ, коллективтэ гурим заршам эбдэдэг, муу ябадалтай хүнэй байгаа hаань, сугтаа хүдэлдэг нүхэдынь тэрэниие заабол обёорхо болоно бшуу. Тнимэhээ hайн дуранай арадай дружинануудд, нүхэдэй сүүдүүд, архидалга ба алкоголизмтай тэмсэдэг комиссинууд, опорно пунктнууд, эхэнэрнүүдэй советүүд, профсоюзай болон комсомолой организацинууд хуули гурим, заршам хазагайруулжа, аяг ааша гаргаха, хулгай хэхэ, гүрэнэй болон ниитын зөөри гэмтээhэн, бусадшье, харша ябадалнуудые миин орхихо ёhогүй.

Эдэ бүгэдые хараадаа абажа, хуули эбдэхэ ябадал уридшалан hэргылхэ зорилготойгоор хамаг хүдэлмэреэ холын хараатайгаар, бодомжотойгоор түсэблэдэг болоодби.

Энэ хүдэлмэриимнай үрэ дүншье муу бэшэ гэд хэлэхэ байнаб.

Иигэжэ хамтын оролдолго, хүсэлэй гаргаhанай ашаар гэмтэ ябадал гаргалга үсөөржэ, онсо аюултай гэмтэ ябадалнууд, хуулиин наhа гүйсөөгүйшүүлэй талаhаа хулиган ааша гаргаха ушарнууд нилээд үсөөрөө.

Байгша ондо гурим заршам эбдэлгэhээ, гэмтэ ябадал гаргалгаhаа уридшалан hэргылхэ комплексно хэмжээ ябуулгануудай түсэб партийна, совет органуудтай хамта табигдажа, КПСС-эй райкомой бюро дээрэ баталагдаа hэн. Эндэ социально-экономическа хүгжэлтын байдалые хараадаа абалсан, предприятинуудай, эмхи зургаануудай ажалша коллективүүдэй дунда али болохо талаар хуули буса ябадал гаргалгые усадхаха хэмжээнүүд хараалагдаа.

Hайн дуранай арадай дружинанууд коллективүүдэй дундаhаа бүридхэгдэдэг тула хуули буса ябадал гаргагшадтай ябуулагдадаг ойлгууламжын хүдэлмэри ехэ нүлөө үзүүлдэг болоо. Мүнөө арадай дружинануудай хүдэлмэриие hайнаар эмхидхэн ударидаха хэрэг эмхи зургаануудай, предприятинуудай, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ, сельскэ болон сомоной Советүүдэй гүйсэдкомуудай түрүүлэгшэнэртэ даалгагдадаг болонхой.

Райпотребсоюзай, барилгазаhабарилгын участогай, Оёорой совхозой хүтэлбэрилэгшэд арадай дружинануудай хүдэлмэридэ ехэ анхарал хандуулдаг байна. Гадна дружинануудай хүдэлмэридэ манай участково инспекторнүүд түhа хүргэдэг гэшэ. Илангаяа салин абалгын үедэ арадай дружинануудай үйлсэнүүдтэ гарахада, архидалга, хуули эбдэхэ ушар тон үсөөн үзэгдэдэг болоо.

Архидалгатай, алкоголизмтай тэмсэхэ бүгэдэ арадай хэрэгтэ үргэн олониитэ хабаадуулагдажа, хүн зоной ажабайдалда, ами наhанда ехэ хохидол ушаруулдаг, хуушан сагай энэ муухай үлэгдэлые үндэhөөрнь үгы хэхын тула ойлгууламжын хүдэлмэри ехээр ябуулагдана. Теэд зарим нэгэн «үhан» архиншадые эмнэлгын газарта эльгээхэ хэрэг гарадаг.

Урдань эмнэлгэдэ эльгээгдэhэн хүнүүд мүнөө гэр бүлэдөө бусажа ерээд, ажаллажа байдаг. Заhаршагүй архиншан үсөөн гэжэ hанагдана. Тэдэниие саг дарыдань архинн харгыhаа гаргаха шухала.

Район дотор опорно 8 пункт байгуулагдаа. Эдэнэй хүдэлмэриие хүдөө нютагуудта партийна комитедүүдэй секретарьнар хүтэлбэрилнэ. Эдэ пунктнуудай хүдэлмэрнин түсэб табихадаа, участково инспектор заатагүй хабаадалсадаг. Тиихэдээ заршам гурим, хуули, журам хазагайруулгаhаа уридшалан hэргылхэ, элдэб муухай гэмтэ хэрэгүүдые сараха хэмжээнүүдые хараалдаг байна.

Тобшолон хэлэхэдэ, гурим заршам сахиха хүдэлмэриие hайжаруулхын, хуули эбдэгшэдтэй тэмсэл шангадхахын тула олониитын хабаадалга үргэдхэжэ, хуули ёhо эбдэхэ ушарай үзэгдөө hаа, хамтаараа шүүмжэлхэ, хэмжээ абаха гэhэн шэглэлтэйгээр ажалладаг байнабди.

Элдэбын гэмтэ, хуули буса ябадалнуудые гаргалгатай тэмсэхэ хүдэлмэриие шадамараар эмхидхэдэг, манай районой милициин таhагай уголовно хэрэгүүдые мүрдэгшэ И. В. Поддельский республика соогоо 1979 ондо түрүү hуурида гараа. Жиирэй тушаалтан Н. М. Пашлыков, участково инспекторнүүд Н. В. Дружинин, Л. Л. Морозов гэгшэд, мүн лэ эрхим ажалаараа шалгаржа, республикынгаа Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын шагналда хүртөө юм. Залуу милиционер В. Б. Мансоруков ажалдаа шалгарhанайнгаа түлөө хэдэ дахин маггаал hайшаалда хүртэhэн байна.

Районой милициин бусадшье хүдэлмэрилэгшэд олониитын дунда хүдэлмэреэ үргэдхэhэнэй ашаар гүрэнэй, ниитын зөөри хулгайлалые үсөөрүүлээ. Энэ хэрэгтэ техническэ хэрэгсэлнүүд хэрэглэгдэнэ.

Гурим заршам сахилгада, хуули бэхижүүлгэдэ олониитые хабаадуулхын тула тэдэнтэй саг үргэлжын холбоо барисаагаа шангадхахые ороллонобди. Тиимэhээ 1979 ондо 24 удаа ажалшадай, арад зоной дунда участково испекторнүүдэй тоосоон эмхидхэгдэhэн байна. Тэдэнэр 96 лекци, хөөрэлдөө үигэргөө.

Манай участково инспекторнүүд гурим заршам, хуули эбдэгшэдые шүүмжэлэн гэмнэхэ хүдөөгэй ажалшадай суглааануудые эмхидхэлгэдэ 15 дахин хабаадалсажа, 132 гэмтэдые шүүмжэлгэдэ, захиргаанай органуудай зүгhөө хэмжээ абалгада хабаадалсаа.

Тосхон, hууринуудта ариг сэбэрые сахиха, галай аюулhаа hэргылхэ асуудалнуудаар нимэ хэдэ хэдэн суглаанууд үнгэргэгдөө.

Эдэ бүгэдэ нилээд ехэ аша үрэтэй байдаг. Гэбэшье хэгдэхэ юумэн үшөөл ехэ. Манай районой дотоодын хэрэгүүдэй таhагай зуршалгаар районой «Зэдын үнэн» газетэ hара бүри гурим заршам сахилгада, хуули, журам бэхижүүлгэдэ зорюулагдаhан түсгаар хуудаhа гаргадаг болоо.

Мүн хуули, гурим бэхижүүлгын асуудалаар арадай университет эмхидхэгдээд, тэрэниие арадай судья В. П. Филиппов хүтэлбэрилнэ.

Hургуулинуудта П. Б. Малакшинов. — районой арадай сүүдэй түрүүлэгшэ лекцинүүдые уншажа, залуу үетэнэй гурим заршам сахиха арга замуудые заажа үгэдэг байна.

Эдэ бүгэдын комплексно хүдэлмэринүүдые ажалша коллективүүдтэй хамтаран, олониитые үргэнөөр хабаадуулhанай ашаар район дотор гэмтэ ябадал гаргалга нилээд үсөөрөө.

В. ЖЕРБАКОВ,
Зэдын районой Советэй гүйсэдкомой дотоодын хэрэгүүдэй таhагай начальник.

СОЁЛШОД БОЛОХО ДУРАТАЙ hАА...

Совет засагай байгуулагдаhанhаа хойшо Коммунис парти болон манай гүрэн түрэ ажалшадай соёл гэгээрэл хүгжөөлгэдэ тон ехэ анхарал хандуулдаг байгаа. СССР-эй шэнэ Конституциин 27-дохи статья дотор иигэжэ хэлэгдэнхэй: «Совет хүнүүдые зан заншалай болон уран hайханай талаар хүмүүжүүлхэ, тэдэнэй соёлой хэмжээе дээшэлүүлхэ хэрэгтэ оюун ухаанай баялигые үргэнөөр ашаглаха, тэрэниие хамгаалан арьбадхаха тухай гүрэн оролдолго гаргадаг. СССР-тэ мэргэжэлтэ искусствын хүгжэлтэ, арадай уран hайханай зохёохы ябуулга али бүхы аргаар hайшаагдан дэмжэгдэдэг».

Мүнөө үедэ манай ороной хүн зоной сүлөө саг ехэ болонхой. Тиимэhээ сүлөө сагаа тон зүбөөр, гамтайгаар, аша туhатайгаар хэрэглэхэ гээшэ совет хүнэй уялга ха юм даа. Энэ хэрэгтэнь соёлой эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд ехэ туhа хүргэхэ зэргэтэй. Мүнөөнэй соёлой хүдэлмэрилэгшэ ехэ юумэ мэдэхэ, хүн зоной политическэ болон соёлой хүгжэлтэдэ нүлөө үзүүлжэ шадаха, хүн бүхэнэй зохёохы хүдэлмэридэ туhалха үүргэтэй.

Манай республикын соёлшодые бэлдэхэ хэрэгтэ соёл-гэгээрэлэй училищи ехэхэн хубитаяа оруулдаг. Мүнөө тус училищиин байгуулагдаhаар 32 жэл үнгэрбэ. Тэрэ гэhэн сагhаа хойшо 2 мянга гаран хүбүүд, басагад манай училищиие дүүргэжэ гараа. Тэдэнэй дунда соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ гэhэн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэгшэд олон.

Мүнөө үедэ училищида тусхай дээдэ мэргэжэлтэй 70 гаран багшанар хүдэлнэ. hурагшадай хэшээлнүүд hайнаар түхеэрэгдэhэн кабинедүүд соо үнгэргэгдэдэг. Хатарай, дуунай, фортепианын, баяанай болон бусад кабинедүүд бии. Училищиин хамтын байрын дэргэдэ студентнэрэй театр хүдэлдэг. Гадна хатарай «Сибирячка», дуу, хүгжэмэй «Аялга» гэжэ ансамбльнууд республикын ажалшадта мэдээжэ болонхой. Студентнэрэй мэдэлдэ хүгжэмэй инструментнүүд, кинофотоаппаратуранууд үгтэдэг.

Манай училищида хоёр отделени бии. Бидэнэр библиотекарьнүүдые, клубуудай хүдэлмэрилэгшэдые бэлдэдэгбди. Клубай хүдэлмэрилэгшэд хоорондоо 4 мэргэжэлээр илгардаг: клубай режиссурын, дирижерско-оркестрово, хатарай, кинофототехническэ. Эдэ отделениүүдэй hурагшад хүн зоной дунда соёлой хүдэлмэри ябуулжа hурадаг юм. Училищиин библиотечнэ отделениин багшанар В. Г. Очкурова, И. И. Костромина, Б. И. Беломестных болон бусад ерээдүйн мэргэжэлтэдые бэлдэхэ хэрэгтэ ехэ оролдолго гаргадаг. Тэдэнэр библиографи үзэдэг, библиотекын фонд болон каталогуудые эмхидхэжэ hурадаг. Училищиин hурагшадта ород, совет, хари гүрэнүүдэй, үхибүүдэй литература заагдадаг байна. Тэдэнэр библиотекарьнүүдые, библиотекын хүдэлмэриин методистнуудые, нэгэдэмэл гуримаар хүдэлдэг түбэй библиотекын филиалнуудые даагшанараар хүдэлдэг.

Клубай режиссурын отделениин hурагшад олон хүнэй хабаадалгатай hайндэрнүүдые хэжэ hурадаг гээшэ. Тиимэ hайндэрнүүдтэ совет театральна искусствын гайхамшагта режиссернууд В. Мейерхольд, Е. Вахтангов, Н. Охлопков, Н. Хмелев гэгшэд ехэ анхарал хандуулдаг hэн. Хүн зониие хүтэлжэ, ударидажа шадаха hаа, клубай режиссурын отделенидэ орохыетнай уринабди. Дирижерско-оркестрово отделениин hурагшад ооhэдынгөө шэлэhэн хүгжэмэй инструментнүүдhээ гадна, баяан, фортепиано дээрэ наадажа hурадаг. Үнинhөө хойшо манай училищиин эстрадна, арадай болон духовой инструментнүүдэй ансамбльнууд мэдээжэ болонхой.

Хатарай бүлэгтэ орогшод гансал хатаржа hураханаа гадна, хүгжэм шудалдаг, хүгжэмтэ литература үзэдэг, баяан, фортепиано дээрэ наадажа hурадаг. Мүн hайн дуранай киностудинуудай, фотокружогуудай ерээдүйн хүтэлбэрилэгшэд бидэндэ hуража гарадаг байха юм. Тэдэнэр кинорежиссура үзэдэг, фильм буулгажа hурадаг.

Училищиин актова зал соо агитбригадын гэшүүдэй эзлжээтэ рёпетици боложо байна. Тэдэнэр hаяын сагта республикынгаа районуудай малшад, таряашадта концерт наада харуулхань.

Соёлой хүдэлмэрилэгшэ гэhэн нэрэ хүндэтэйшье, харюусалгатайшье мэргэжэл шэлэхэ дуратайшуулые училищидаа уринабди.

С. ДАБАЕВА,
Буряадай соёлгэгээрэлэй училищиин шалгалтын комиссиин харюусалгата секретарь.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. «Аялын» ээлжээтэ репетици. 2. Кинофотостудиин хэшээл боложо байна.

Авторай фотонууд.

РСФСР-эй Гүрэнэй шангуудые олгохо талаар ...Р-эй Министрнүүдэй Советэй Президиумэй комиссида

...ра, искусство ба ...н талаар Гүрэнэй шангуу... РСФСР-эй Ми... Советэй Прези... ...сси 1980 оной Гүрэнэй шангуу... ...годо зохёол бү... ...абажа байhаар.

...ра ба искусствын ...алшадые комму... ...гүржүүлгэдэ ту... социалис реа... ёhонуудта ха...

...рюусадаг, үргэн олониитын дунда мэдэрэгдэhэн зохёол бүтээлнүүд, мүн тэрэшэлэн өөрсэ янзын ба арьбалалта ехэтэй архитектурна шиидхэбэринүүд үзэмжэдэ абтана.

Гүрэнэй, ниитын ба зохёохы эмхинүүд шангуудые олгуулхын тула зохёол бүтээлнүүдые зууршалан дэбжүүлнэ.

1979 оной июнин 15 болотор хэблэлдэ гараhан (харуулагдаhан, бүтээгдэhэн) зохёолнуудые 1980 оной июлиин 1 болотор комисси абаха байна.

Шанда дэбжүүлгын гуримуудта хабаатай асуудалнуудаар РСФСР-эй Гүрэнэй шангуудай талаар РСФСР-эй Министрнүүдэй Советэй Президиумэй комиссида иимэ адресаар хандаха: Москва, К-274, Делегатска үйлсэ, 3, телефонууд: 226-59-16, 226-89-77.

(ТАСС).

...ТҮНХЫН БААТАРШАЛГА

...ТУНИН... ...н начал... ...эй орл... ...рой

...сэргэгэй-полити... ...хы ехэ үйлэ хэ... Имагтал энэ ту... дайсанай добтол... ...ндыхөө бо... ...оулhан. Энэ хадаа ...дохи дайнда фа... ...ин түрүүшын ехэ ...болоhон. Энэзнэй ...ерэй «сахилгаан ...хэхэ түсэб hан... ...тэрэнэй армиин ...тухай hурэг суунь

...зун фашистнуу... ...өө нэгэ ехэ доб... ...туршаhан. Дайсан ...ыказ тээшэ тэгүүл... ...гүхэдэ үзэгдөөгүй ...ан Сталинградта ...Совет Арми то... ...та туйлаhан бай... ...даанда совет сэ... ...рэлхэг зориг ха... ...алдаан бүхэн баа... ...оhон гээшэ. Ста... ...кари ехэ тулал... ...үнгар соohоо гит... ...рманиин үхэлдэ ...ерхэ эхин та...

...тулалдаанай ...ө түсэбтэй хол... Кавказые хам... ...доро бэелүүлэг... Энэ байлдаагаар ...згэ Хүсэнүүдэй ...тдэ алдар суута ...згдэhэн байна. ...намар манай ар... ...ар болоhон «гал... фашис сэрэ... ...згэ сохилто үгөө ...лта туйлагдажа, ...лай Днепр мү... ...ай ашаар Эсэгэ

...ороноо хамгаалгын ба мүн дэлхэйн хоёрдохи дайнай ябасада үндэhэн хубилалта хэгдэhэн юм.

Кавказда, Ленинград шадар, Украинын баруун талада, Белоруссида, Молдави ба Прибалтикада манай сэрэгүүдэй хэhэн ехэ ехэ добтолгонуудаар ороноймнай газар дайда дайсанай эзэмдэлгэhээ сүм сүлөөлэгдөө бэлэй.

Илалта түгэс добтолгые улам үргэдхэн, совет солдадууд омог баяртайгаар фашизмын дарлалта доро байhан Европын ороннуудай арадуудые сүлөөлжэ ороhон. Тоогүй олон бэрхэшэлнүүдые дабан, совет сэрэгшэд илалтын улаан тугые эзэмдэн абтаhан Берлиндэ үргэhэн байна.

Союзнигуудайнгаа үмэнэ абаhан уялгануудаа бэелүүлэн, 1945 оной намар манай алдар солото сэрэгүүд милитарис Японой сэрэгэй гол хүсэн болохо миллион шахуу сэрэгтэй Квантунска армиие бута сохижо хаяhан. Иигэжэ дэлхэйн хоёрдохи дайнай гол гэмтэдэй нэгэн болохо фашис Германиин hүүлшын союзник усадхагдаhан гээшэ.

Энэ дайнда Советскэ Союзай түйлаhан илалта түүхын талаар яаха аргагүй зүб, заатагүй түйлагдаха ёhотой байhан юм. Тэрэ илалта совет обществын ба гүрэнэй байгуулалтаhаа эшэ үндэhэтэй байhан тула дайсаниие илаха тэмсэлдэ оронойнгоо материальна ба оюун бодолой бүхы арга боломжонуудые гүйсэд дүүрэнээр элсүүлхэ ябадал хангаhан байна. Үнгэрhэн дайн хадаа манай хүсэ ехэтэ зэбсэг болохо социалис үзэл бодолой гайхамшаг хүсэ шадалые бүхы дэлхэйдэ эли тодоор харуулаа.

Илалта асарhан гол хүсэн гэхэдэ, олонациональна совет арад болоно. Манай хүдэлмэришэд, таряашад ба интеллигенци, арми ба флодоймнай сэрэгшэд, партизанууд болон нюуса тэмсэлдэ хабаадагшад, алдар солото эхэнэрнүүд болон залуушуул фронт дээрэ, дайсанай тылдэ шэн зоригтойгоор дайлалдаhан, илалтын аша туhада станогуудай дэргэдэ, колхозуудай поли дээрэ эсэшэ сусcашагүйгөөр хүдэлмэрилhэн байна.

Совет Армиин эрхим hайн эмхидхэлтэй, шадабари ехэтэй солдадуудтай, офицернүүдтэй, бэлиг түгэлдэр полководецуудтай, мүнөө үе сагай эрхим бүү зэбсэгтэй, сэрэгэй түрүү искусститай байhыень энэ дайнай илалта түгсөөр дүүрэhэн ушар эли тодоор гэршэлжэ үгэнэ.

Дайнай тулалдаануудта совет сэрэгшэд үзэгдөөгүй ехэ баатаршалга харуулhан, бага газар дээрэ дайлалдаhан сэрэгшэдэй үйлэ хэрэгүүд тиимэ баатаршалгануудай нэгэн болоно. Тэрэ тулалдаанда бодото бээрээ хабаадаhан нухэр Леонид Ильич Брежнев «Бага газар» гэжэ ном соогоо айхабтар тодоор, ойлгостойгоор бэшэhэн байна. Шэн зоригто хүбүүдэймнай шуhаар нэбтэрhэн Бага газар совет сэрэгшэдэй харуулhан мартагдашагүй баатаршалгын бодото гэршэ болон, арад зоноймнай ой ухаанда мүнхэрэнхэй.

Владимир Ильич Ленинэй байгуулhан ба тэрэнэй hургаалаар шэрээн хатуужаhан Коммунис партиингаа хүтэлбэри доро совет арад, тэрэнэй Зэбсэгтэ Хүсэнүүд Агуугехэ Илалта туйлаhан байна. Дайнай хатуу шэрүүн жэлнүүдэй үедэ түрэл партимнай фашис эзэмдэгшэдтэ эсэргүү бүгэдэ арадай тэмсэл эмхидхэжэ, дайсаниие hамна бута сохихо хэрэгтэ фронт ба тылэй хүсые шадабари ехэтэйгээр нэгэдүүлэн шэглүүлээ hэн. Имагтал парти үзэл суртталай-хүмүүжүүлгын түйлай ехэ хүдэлмэри хэжэ, илалтын аша туhада арад зоной дундаршагүй хүсэ шадалые хэрэглэжэ шадаhан. Коммунист бүхэнэй шэн зоригто тэмсэл, Эхэ орондоо хизааргүй үнэн сэхэ байлгань олониитын дайшалхы эдэбхиие үргэдэг, тэдэниие баатаршалгада зоригжуулдаг байhан.

Германиин фашизм ба япон милитаризмые дарагта олохон арадуудай хамтын хүсөөр түйлагдаhан гээшэ. Гэбэшье шиидхэхы үүргынь манай Совет орон, тэрэнэй алдар солото арми бэе дээрээ даажа гараhан юм.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуугехэ дайнда совет арадай, тэрэнэй армиин харуулhан баатаршалга үнэхөөрөө бүхэдэлхэйн түүхэтэ удха шанартай. Уласхооридын хархис хүсэнүүдые бута сохилго хадаа хэдэ хэдэн оронуудта социалис революциин илан мандаха, уласхооридын коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй шэнэ хүсэтэйгөөр дэлгэрхэ, национально-сүлөөрүүлгын тэмсэлэй үргэдхэхэ хэрэгтэ таатай зохид эрхэ байдал хангаhан байха юм. Эдэ бүгэдэ уласхооридын байдалда политическэ хүсэнүүдэй тэнсүүриие социализмын аша туhада горитойгоор хубилгажа үгөө.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуугехэ дайнай үрэ дүнгүүд түүхын хатуу шэрүүн ба мартагдашагүй hургаал байха зуураа, империализмын эзэрхэг түримхэй хүсэнүүдтэ, дай жүрөөдэдэг элдэб хархисуудта болгоомжотой байлгын hануулга боложо үгэнэ. Үнгэрhэн энэ дайнhаа үшөө ямар тобшолол хэлтэйб гэхэдэ, политическэ талаар hэримжэтэй байха, ороноойнгоо оборонно хүсэ шадалые саг үргэлжэ бэхижүүлжэ байха, Арми болон Флодоймнгоо хүсые дайшалхы хэзээдэ бэлэн байлгаха тухай В. И. Ленинэй захяа заабаринуудай онсо шухала байhаниие гэршэлэн харуулна.

Совет арад гушан табан жэлэй туршада амгалан тайбанаар ажаhууна. Дайнай hүүлэй жэлнүүдтэ арад зомнай ажахыгаа hэргээн бодхоожо, коммунизм байгуулгада айхабтар ехэ амжалтануудые туйлаhан байна. Орон доторнай туйлагдаhан хубилалтанууд ажабайдалаймнай бүхы талада: политическэ, социально-экономическа байдалда нүлөөлөө. Агуу Ленинэй түрэhэн орон хүсэн түгэс социалис общество байгуулжа, бүхы дэлхэйдэ жэшээ болонхой.

Коммунизм байгуулгын түсэбүүд хадаа эб найрамдал аршалан хамгаалга ба бэхижүүлгэтэй таhаршагүй холбоотой юм. Энэ талаар яhала hайн үрэ дүн туйлагдаhан байна. Тиигэбэшье мүнөө үеын сэрэгэй-политическэ байдал хараа байса мууданхай. «Правда» газетын корреспондентын асуудалнуудта харюу үгэхэдөө, Л. И. Брежнев «Энэзнэй түлөө империалис хүсэнүүд, нэн түрүүн США-гай засагай хүтэлбэри баригшад зэмэтэй. Шахардуу шанга байдал hуларуулгые ооhэдынгөө эзэрхэг түримхэй ябуулганнуудта, империалис хүсэл эрмэлзэлдэнь, ондоо арадуудай дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралгадань hаад хэнэ гэжэ тоологшод эндэ зэмэтэй», —гэжэ хэлэhэн байна.

Картерай захиргаан гүрэнүүд хоорондын харилсаануудта бэе бэедээ этигэхэгүйе, дай hүжэрөөжэ боломорр байдал баримталхые оролдоно, шахардуу байдал дэмжэнэ, арсалдаа буляалдаанда сэрэгэй хүсэ хэрэглэхые үүдхэнэ, буу зэбсэг ехээр гарраха, эзэрхэг түримхэй бүлэглэлнүүдые байгуулха ябадал дэмжэнэ. Советскэ Союзда эсэргүү худал хуурмаг шуяагаар халхабша хэжэ, НАТО-гай оронуудта милитарис удаан болзорой программа абтанхай, добтолгын шэнэ түхэлэй буу зэбсэг, дайшалхы техникэ зохёогдоно.

Империалис гүрэнүүдэй хархис хүсэнүүдтэй хамта мүнөөнэй Пекинэй удамаршад ласхоорондын шахардуу байдалые hуларуулгада, эб найрамдалые бэхижүүлгэдэ эсэргүү тэмсэл ябуулна. Тэдэнэр али болохо аргаар арадуудай бэе бэеэ үзэн ядаха, хоорондоо этигэл найдабаригүй байха ябадал hүжэрөөнэ, Советскэ Союзда эсэргүү харата муухай идхалга хэнэ, эб найрамдалда бодото ёhоор аюул тохёолдуулна.

Коммунис парти ба совет правительство дэлхэйдэ дээрэхи сэрэгэй-политическэ байдалай хүгжэлтые үнэзгыгөөр шэнжэлхэ талаар зохихо хэмжээнүүдые абана гээшэ. hайнаар hургагдаhан мүнөө үеын хүсэтэ, орёо нарин техникээр хангагдаhан, марксизм-ленинизмын үзэл бодолоор хатуужаhан. Эсэгэ орондоо үнэн сэхэ байха ба социализмын агуугехэ туйлалтануудые хамгаалхаар хэзээдэ бэлэн сэрэгшэд СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдтэ алба хэнэ. Тэдэнэр ямаршье бэрхэшээлтэй эрхэ байдалда дайшалхы ябуулганнуудые түрүүн дабшасатайгаар хэхэ, эгээл орёо тактическа зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхэ аргатай. Совет сэрэгшэд дайшалхы шадабари мэргэжэл амжалтатайгаар шудална. онhон техникээ, ракетнэ комплексныуудые, радиоэлектронно системэнүүдые ашаглана, үhан доогуур ябадаг атомна онгосонуудые, абяанhаа түргөөр ниидэдэг агаарай онгосонуудые шадабари ехэтэйгээр жолоодоно. Алба хэхэ үедөө сэрэгшэ бүхэн ажабайдалай ехэ hургуули гарана, үзэл бодолой, бэеын элүүрэй талаар хатуужана, нягта журамтай, эмхи гуримтай болоно, юрэнхы эрдэмэй, соёл болбосоролойнгоо хэмжээе саг үргэлжэ дээшэлүүлнэ.

Ороноймнай обороные бэхижүүлгын бүхы асуудалнуудай комплекс дотор СССР-эй Гражданай обороно онсо шухала hуури эзэлнэ. hүүлэй жэлнүүдтэ энэ асуудал шиидхэлгэ амжалтатайгаар бэелүүлэгдэнэ. Гражданай обороно эгээл энэрхы сэдьхэлэй зорилгонуудые — дайсанай добтолгын аюулhаа хүн зониие, арадай ажахые аршалан хамгаалга бэелүүлхэ үүргэтэй юм.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуугехэ дайнай дүүрэhэнhээ хойшо гушан табан жэл үнгэрхэнь. Гал дүлөөр соробхилhон тэдэ жэлнүүдhээ холодохо бүримнай, бидэнэй туйлаhан тэрэ илалтын hүлдэ улам ехээр бадарна. Агуугехэ илалтын hайндэрые тэмдэглэжэ байхадаа, Эхэ ороноойнгоо эрхэ сүлөөгэй түлөө ами наhаяа үгэhэн эрэлхэг зоригтой хубүүд, басагадайнгаа дурасхаалые мүнхэлэн, үбдэг дээрээ hуужа ёhолнобди.

Советскэ Союзаи Коммунис партиин ба совет арадай революционно, дайшалхы ба ажалай hайн hайхан ёhо заншалнуудаар хүмүүжүүлэгдэhэн совет сэрэгшэд социализмын түйлалтануудые найдамтайгаар хамгаалха, эб найрамдалай түшэг тулгуури байха интернациональна уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлжэ байна.

БРАНДЕНБУРГЫН ҮҮДЭНЭЙ ДЭРГЭДЭ

1945 оной май һарын эхин. Совет сэрэгшэдэй агууехэ баярые, нюдэндэнь мэлмэрһэн жаргалайнь нулимсые Берлин хотын үйлсэ, гудамжанууд дуугайхан лэ анхараа һэн бээз. Улаан шуһаяа урадхуулан, Эхэ оронойнгоо эрхэ сүлөөе хамгаалһан юрын хүбүүдэй тэрэ үеын фото-зурагууд дээрэһээ илдамхаанаар, энхэргэнээр энеэбхилжэ байхые хараад, эжэлүүдгүй уярмаар лэ. Тэрэ тоодо Байгал шадархи нютагуудһаа дайнда мордоһон табан шираг, залуу хүбүүдэй Бранденбургын үүдэнэй дэргэдэ дүрэеэ буулгуулха гэжэ шиидэһэниинь һайшаалтай. Түүхын бодото амисхаал хадагалһан энэ зураг түбэй хэблэлэй хуудаһануудта, һүүлэй үедэ «Огонёк» журналда толилогдожо, олон мянган хүн зондо мэдээжэ болонхой.

Эдэнэрэй дайшалхы зам, саашанхи хуби заяан тухай өөрөхэдөө, бодото баримтануудта хандая. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай эхеэр гол түлэб Буряадай АССР-эй, Шэтын областиин эрхэтэдһээ бүридэһэн 321-дэхи стрелково дивизи байгуулагдаһан юм. Тус дивизи суута 62-дохи армиин бүридэлдэ оролсожо, Сталинград шадархи байлдаануудта онсо шалгарһанайнгаа түлөө 82-дохи гвардейскэ дивизи болгогдон хубилагдаа бэлэй. Ростовско областиин хото, һууринуудые, Донбасс, Одесса, Польшын ниислэл Варшава хотонуудые сүлөөлэлгэдэ сэрэгшэд хабаздалсаа. 1943 оной намар дивизи дайшалхы эдэбхиеэ эрид дэзшэлүүлжэ, түлаһдаан, байлдаануудта эгэршэгүй зориг харуулһан юм. Тэрэнэйнь түлөө тус дивизидэ «Запорожиин» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоо бэлэй.

Суг дайлалдаһан гвардеецүүдэй уулзалга заншалта болонхой. Үнгэрһэн жэлэй октябрь һарада эдэнэр Запорожи хотодо ээлжээтэ уулзалгадаа суглараһан юм. Манай эндэһээ дайнай ветерануудай республиканска секциин түрүүлэгшэ С. М. Дугарон, Р. Я. Ахминеев, А. И. Соболев, дүн хамта 20 хүн тиишэ мордоһон байна. Днепр мүрэнэй эрьедэ түбхинэһэн хото дайнай үедэ ямар ехэ, аймшагтай һандаралда ороһон байгаа һэм? Харин мүнөө үзэсхэлэн һайхан хотодо ажаһуугшад холоһоо ерэһэн айлшадые хани халуунаар угтан абаад, сэдьхэл хүдэлгэмэ урин дулаан уулзалга эмхидхэбэ. Ветерануудыг промышленна предприятинуудта, һуралсалай эмхи зургаануудта хүрөө, һургуулинуудта эрэлхэг зоригой хэшээлнүүдые үнгэргөө. Фашистнарай эзэрхэг муухай, булимтархы хүсые бэе дээрээ мэдэрһэн хүнүүдэй хөөрэжэ байхада, һурэгшад тон анхаралтайгаар шагнаа һэн. Украинын газар дайдаһаа немецүүдые үлдэн намнаха үеэ дөө баатарай үхэлөөр унаһан сэрэгшэдэй хүүрнүүд харуулһалагдадаг, нэрэнүүдынь гранит дээрэ һиилэгдэнхэй. Гадна Гуково хотодо 82-дохи гвардейскэ дивизиин Дайшалхы алдар солын музей нээгдэнхэй. Музейн директор А. Н Микулин Буряадай сэрэгшэдэй баатаршалга гэршэлһэн экспонадуудые нюдэнэй сэсэгы мэтээр хадагалжа байдагбди гэжэ мэдүүлээ. Тэрэ тоодо Бранденбургын саха үүдэнэй дэргэдэ зогсоһон табан сэрэгшэдэй дүрэ зураг мүн лэ эндэ хадагалагдадаг. Эдэнэр Запорожидо болоһон уулзалгада булта хабаадалсаа юм.

Дүлэтэ жэлнүүдэй үйлэ хэрэгүүдые гэршэлһэн зураг дээрэхи хүнүүдэй намтар, ажабайдалаар һонирхолтой. **Анхаран хараагты:** зүүн захада зогсоһон Георгий Дмитриевич Викулов сапёрно батальондо алба хэһэн юм. Тэрэ аюулта минэнүүдые усадхажа, хэды олон хүниие үхэлһөө абарааб? Бүхы оролдолго, зоригойнгоо түлөө «Шэн зоригой түлөө» гэһэн хоёр медаляар, Улаан Одоной ба Дайшалхы Алдар Солын III шатын орденуудаар шагнагдаһан байна. Мүнөө үедэ Викулов Борзи станцида ажаһууна, ажаллана. Сапёрно батальондо алба хэдэг Базар Дамдинович Балданжапов «Дайшалхы габьяагай түлөө» гэһэн медаляар шагнагдаһан. Дайнай дүүрэхэдэ, наһанайнгаа амаралтада гаратараа, түрэл колхоздоо хонишоноор хүдэлһэн байна. Ажалдаа онсо шалгарһанайнгаа түлөө «Хүндэлэлэй Тэмдэг» болон Октябриин Революциин орденуудаар шагнагдаһан намтартай.

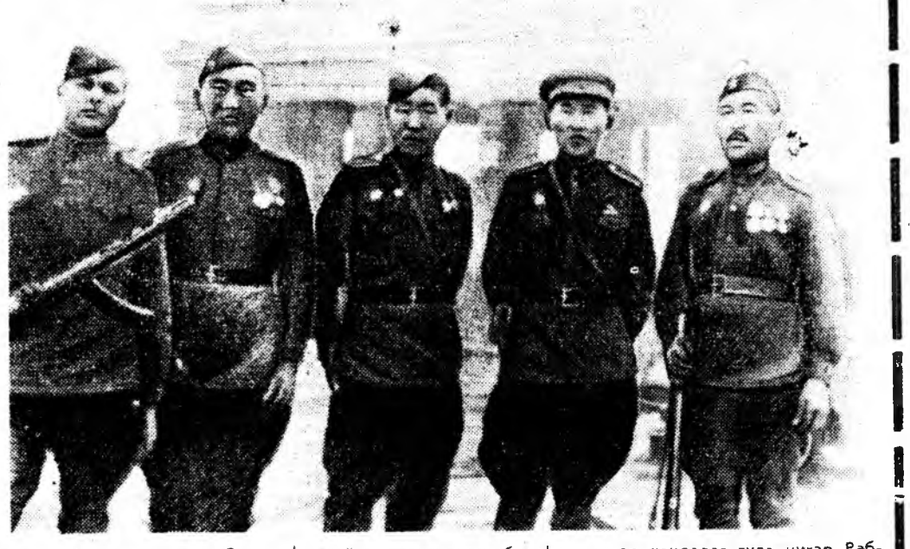

Дайнай һүүлдэ «Улаан Одон» колхозой партийна организациин секретаряар һунгагдаһан, удаань Шэтын областиин нэгэ ажахыда сельскэ Советэй түрүүлэгшын тушаалда дэбжүүлэгдэһэн байна. Дүрбэдэхинь хадаа хэлхеэ холбооной отделениин командир байһан Семен Митыпович Дугарон болоно. Тэрэ ород бэшэ яһатанай сэрэгшэдэй дунда политотделэй агитатор ябаһан юм. Гүрэн түрын зүгһөө «Дайшалхы габьяагай түлөө» гэһэн медаляар, Улаан Одоной хоёр орденоор шагнагдаһан байна. Амгалан байдалай мандахада, түрэл Яруунынгаа райондо бусажа, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшээр, удаань совхозой директорээр томилогдоо. 1962 онһоо 13 жэлэй туршада «Россобувьторг» баазын директорээр хүдэлһэн юм. 1975 ондо наһанайнгаа амаралтада гаража, РСФСР-эй тусхайта пенсионер болоһон. Тиибэшье тэрэ олон жэлэй туршада залуу үетэниие хүмүүжүүлнэ, сэрэгэй-патриотическа хүдэлмэри саг үргэлжэ эдэбхитэйгээр ябуулна. Үнгэрһэн дайн тухай үнэтэй сэнтэй мэдээсэлнүүдые, документнүүдые суглуулдаг, хадагалдаг заншалтай юм. Буулгаһан фото-зурагуудынь ороной олон тоото музейнүүдтэ табигданхай.

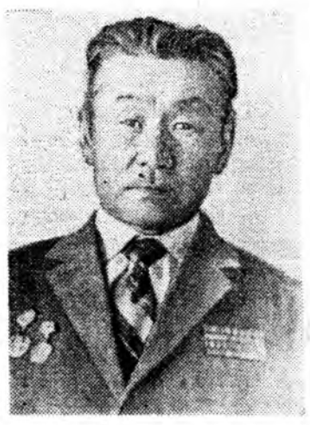

Энэ зураг дээрэ үшөө сапер Бато Рабжаевич Рабжаевые харанат. Тэрэ аюултай харгы замуудые гаталһан, тэнэрдэг элдэб зүйл, минэ гэхэ мэтые дайнай харгынуудаар нилээд лэ зөөһэн жолоошон гэшэ. Бомбонуудай тэнэрхые, буунуудай нэрьехые үзэжэ ябахадаа, ашаагаа заагдаһан газартань бурин бүтэн хүргэхын түлөө бүхы һаналаа табидаг һэн. Албанайнгаа хэрэгтэ нарин нягтаар, харюусалгатайгаар хандадаг тула нүхэр Рабжаев «Дайшалхы габьяагай түлөө», «Шэн зоригой түлөө» гэһэн медальнуудаар шагнагдаа һэн. Мүнөө үедэ 75 наһатай Б. Р. Рабжаев Шэтын областьдо ажаһуудаг.

...Рейхстаг дээрэ Илалтын тугай намилэан байхые нюдөөрөө хаража, илалтые зүрхөөрөө мэдэрһэн хүнүүдэй ажабайдал олон түмэндэ мэдээжэ байха ёһотой. Амгалан ажабайдалыемнай мандуулха хэрэгтэ шухала хубитаяа оруулһан Буряадай табан хүбүүдэй дайшалхы зам арадай сэдьхэлдэ арюун һайхан дурасхаал болон үлэг лэ!

О. ЦЫБИКОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. (зүүн гарһаа)! Г. Д. Викулов, Б. Д. Балданжапов, Б-М.Л. Лодонов. С. М. Дугарон, Б. Р. Рабжаев гэгшэд 1945 ондо Берлин хотодо. 2. Эдэ нүхэднай мүнөө.

Авторай фото.

АГУУ ИЛАЛТЫН ТӘМДЭГЛЭГДЭХЭ ҺАРАДА

Байгша оной май һарын эгээл онсо шэнжэнь юуб гэхэдэ, Агууехэ илалтын туйлгадаһаар 35 жэлэй ой энэ һарада гүйсэхэнь. Тиимэһээ республикымнай кинотеатрнуудай экранда энэ ондо зорюулагдаһан шэнэ шэнэ фильмүүд, фестивальнууд, киногой үдэшэнүүд, уулзалганууд, киногой һайндэрнүүд Үнгэрэгдэнэ, премьерэнүүд харуулагдана.

Уран һайханай шэнэ фильмүүдэй дээжэ **«Пани Марня»** гэжэ лентые харагшад һонирхохо байха. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ солдадуудай байрлаһан нэгэ бишыхан хотодо болоһон үйлэ хэрэг тухай фильм хөөрэнэ. Эндэл Мария Иван хоёрой хуби заяан шиндэхэһэн уулзалга болоо. Үргэн олон харагшадта һайн танил болоһон актриса Светлана Крючкова тус фильмын гол рольдо наадана.

В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ пионернүүдэй Бүхэсоюзна организацийн турэһэн үдэр мүн лэ май һара соо тэмдэглэгдэдэг гээшэ. Заншалта болоһон ёһоороо орон доторнай хүүгэдэй фильмүүдэй долоон хоног үнгэргэгдэнэ. Тиин бишыхан аад, һүбэлгэн үхибүүдээ экрануудаа дахяад харахамнай. Хуушанайшье һаа, тон һонирхолтой фильмүүдэй хажуугаар үхибүүдэй болон эдиршүүлэй тематикын шэнэ фильмүүд табигдаха. М. Горькийн нэрэмжэтэ студийн **«Мой первый друг»**. ГДР-эй **«Красные галстуки»** болон бусад фильмүүд бии.

Режиссер Павел Арсеновэй **«С любимыми не расставайтесь»** гэжэ фильмые залуушуул ехэтэ һонирхохо ааб даа. Гэхэтэй зэргэ, наһажаалшье харагшые тэрэ адлихан лэ һонирхуулха байха.

Тус фильмдэ хабаадаһан мэдээжэ артистнууд Леонид Куравлев, Руфина Нифонтова, Евгений Евстигнеев, Вера Орлова, Сергей Никоненко, Лариса Лужина, Екатерина Васильева, Клара Лучко, Валерий Носик болон бусад онсо шадабаритан фильмые схэ һонин болгоно.

Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ Московско театрай залуу актернууд Ирина Алферова (Катя) Александр Абдулов (Митя) хоёр гол рольнуудыень тон амжалта тай гүйсэдхөө.

Ехэ хулгай хэһэн хүнүүдые мүрдэлгэ тухай жанрай талаар психологическ детектив гэжэ нэрлэгдэн **«Допрос»** гэжэ фильм хөөрэнэ. Социалис зөөри хуулуужа, хүнгэн эдишээр бол жаха дуратайшуултай эдэ шэгүйгөөр тэмсэлгын то шухала тухай картина оло до үшөө дахин һануулна.

Һүүлэй үедэ совет кинематографида болон телевидида тон эдэбхитэйгээр х баадажа байһан Александ Калягин, азербайджан к ногой түрүү актернуудай н гэн Гасан Мамедов гэг тус фильмын гол рольн дые гүйсэдхэнэ. Ехэ бэл шадабаритай, олоной дурас эдэ актернуудай эндэ н даһаниинь тус фильмын рэ хүндые дээшэлүүлнэ г тэмдэглэлтэй.

Совет мэдээжэ фантастнууд аха дүү Аркадий, Борис Стругацкинуудай т жанруудаар найруулан таб даһан уран һайханай х серитэй **«Сталкер»** г фильм «Мосфильм» ст да буулгагдаа. Сталкерин гээшэ — ами наһандаа хабтар аюултайгаар н ааньь, хуули эбдэжэ, юум нюуса түлөөлөн контрабандистнууд мүн. Тус фильм герой «Сталкер» өөрын нюуса зоно руу үрэн хёолшо эрдэмтэй хоёрые хуулна. Хүсэһэн лэ юуна өдлэхэсээ һанаһан хүн жаргалтай байха гү? Мүн үеын хүнэй жаргал юм нэгэн гайхамшаг хүсэн гү, али өөһэдтэмнай, бүмнай нюурганхай гү?

Нимэ асуудалнуудыг фильм дотор табигдана.

Актёрнууд Александр Кайдановский (ст Алиса Фрейндлих (т намган), Анатолий Солоницын (уран зохёолшо), колай Гринько (профе гэгшэд картинада хаб на.

«Щит города». К. Б ровай гэр бүлэ амаралт гаа үдэрнүүдые хадын рай үзэсхэлэн һайханда гэлигээр үнгэргэдэг б юм. Байгаалиин аюулай да ямаршье хүсэн тэн гүй. Харин хүн, тэр оюун ухаанай бодол, хэг зоригынь юунпээш сэтэй.

«За стеклянной дверью» гэжэ фильм Ригын студидa буулгагдаа. Зө хүбүүнэй абари зангай билалта, түрүүшынь ду ажабайдалай гүн руу х анха түрүүшын алхам фильм дотор харуулаг

А. Довженкын нэрэм киностудида үнгэтэ н **«Вавилон—XX»** гэжэ ф табигданхай. Тинхэдэ **ленькая красивая дере** гэжэ социально-психо ческа драма олоной н хол татаха байха.

Багашуулай анхар май һарада **«Гаррин тер следует в Нью-Й** гэжэ американ кино дурадхагдана.

Т. НИКУЛИН,
кинопрокадай ахм
редакт

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 7.55—Дамжуулгын программа. 8.00—«Время». 8.40—Үглөөнэй гимнастика. 9.05—Горнистнууд, дохёогоо үгэгты!». 9.35 — «Золотые ворота» — үхибүүдтэ зорюулагдаһан ЧССР-эй хүүгжэмтэ программа. 10.30—«Несокрушимая и легендарная». ПВО-гой сэрэгшэд тухай телевизионно баримтата фильм. (4-дэхи фильм). 11.20—Шэнэ һонин. 13.55—Дамжуулгын программа. 14.00—Шэнэ һонин. 14.15—Немец арадые гитлеровскэ фашизмһаа сүлөөлһэн үдэртэ. 14.40—«ПТУ-да ямар мэргэжэлдэ һургадаг бэ?». «Галта мэргэжэлэй һургуули». 15.10—СССР Куба хоёрой хоорондо дипломатическа харилсаанай тогтоогдоһоор 20 жэлэй ойдо. Кубын артистнуудай концерт. 15.40 — «Ород хэлэн». 16.10—«Онтохондо айлшаар»—«Цветик-семицветик» — телевизионно уран һайханай фильм. 16.55—«Олон түмэнэй Ленинскэ университет», «Социалис экономикые хүтэлбэрилгэ».

Улаан-Үдэ. 17.25—«Байгал».

Москва. 17.55 — Футболоор уласхоорондын мүрысөөн. СССР—ГДР-эй сугуулагдамал командануудай нүхэд ёһоной уулзалга. 19.40—Забһартань «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 19.40—Илалтын 35 жэлэй ойдо «Несокрушимая и легендарная». Ракетнэ сэрэгүүд тухай телевизионно баримтата фильм (5-дахи фильм). 20.30—«Время».

Улаан-Үдэ. 21.05—Илалтын 35 жэлэй ойдо. «Фронтһоо ерэнэн бэшэгүүд». 21.50 — Уласхоорондын шэнжэлэл (буряадаар). 22.05—Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай ветерануудай захилаар концерт.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 17.25—«Баатаршалга».

Улаан-Үдэ. 17.55 — «1945 он» — телевизионно фильм. 18.50—«Красные альпинисты» — телевизионно уран һайханай фильм. (11—12—13 серинүүд). 20.05—«Дайшалхы минии хани нүхэд» — фильм-концерт. 20.55—Соносхолнууд.

ХИЛЫН СААНАҺАА

• ТАСС • АПН •

ЕВРОПОДО АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ ХАНГАХЫН, ХАРИЛСАА ХОЛБОО ТОГТООХЫН ТҮЛӨӨ

Уласхоорондын шахардуу байдалые һуларуулхын түлөө, американ ракетно-ядерна шэнэ буу зэбсэгүүдые Баруун Европодо тодхон табиха гэһэн Пентагоной ба НАТО-гай аюулта түсэбүүдтэ эсэргүү тэмсэл үргэдхэлгын зорилгонууд Европо түбидэ аюулгүй байдал хангахын, харилсаа холбоо тогтоохын түлөө ябуулганууд дай неделиин программада ороно. Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Советэй шидхэбэреэр тэрэ майн 5-һаа 11 болотор үнгэргэгдэжэ байна.

ЛОНДОН. Американ ракетно-ядерна шэнэ түхэлэй буу зэбсэгүүдые Англиин ба Баруун Европын бусад ороннуудай газар дайда дээрэ тодхон табиха гэһэн НАТО-гай сэрэгшэдэй харата муухай түсэбүүдые буруушаалгын тэмсэлые шангадхаха гэшэ эб найрамдалай тала баридаг Англиин хүн зоной анхарал ехээр татажа байна гээд Англиин ниитын элитэ мэдээжэ ажал ябуулагша Г. Шаффер мэдүүлбэ.

Пентагоной захиралтаар М. Тэтчерэй консервативна правительствын американ далита ракетэнүүдые тодхон табихые түсэблэжэ байһан районуудай хүн зон эсэргүүсэлтын ябуулганууд үргэнөөр бэелүүлнэ.

РИМ. «Европо түбидэ аюулгүй байдал хангахын, харилсаа холбоо тогтоохын түлөө ябуулганууд недели үнгэргэхэ үүсхэл мүнөө үедэ, уласхоорондын харилсаанай шахардуу шанга боложо байхада, ехэ удха шанартай», — гэжэ Италиин ниитын элитэ мэдээжэ ажал ябуулагша, Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Советэй вице-президент А. Теренци мэдүүлбэ. Эб найрамдал бэхижүүлгые хойшо татаха, шахардуу байдал һуларуулгые зогсоохо талаар США-гай мүнөөнэй захиргаанай ябуулганууд хүн зоной һанаае ехээр зобооно.

ХЕЛЬСИНКИ. Мүнөө үедэ НАТО-гай хархис һанаашалганууд буруу һургэхын тула эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй ябуулганууд эдэбхижүүлхэ гэшэ Финляндиин эб найрамдалай түлөө тэмсэлшэдэй гол зорилго болоно гэжэ «Финляндиин эб найрамдалай тала баригшад» гэһэн эмхиин генеральна секретарь И. Пакаслахти хэлэбэ.

ХИТАД-ПАКИСТАНАЙ ХӨӨРӘЛДӨӨНҮҮД

ПЕКИН. Албанай хэрэгээр эндэ ерэед байһан Пакистанай президент Зия-Уль-Хак КНР-эй Гүрэнэй Советэй премьерэй орлогшо Дэн Сяопинтэй хоёрдохёо хөөрэлдэбэ. Амаралтын үдэрэй үдэһөө хойшо тэрэ Хуа Гофэнтэй уулзаһан байгаа.

Хитад-пакистанай хөөрэлдоонүүд тухай «Жэньминь-жибао» газетэ түрүүшынгээ хуудаһануудта толилно, ДРА-дахи байдалые бүдүүлигээр хазатайруулжа, Афганистанда эсэргүү, Советскэ Союзда зүрюу харшаэлдэб материалнуудые тунхаглана.

ПАРИЖ. Хөөрэлдөөнүүдэй үедэ Зия-Уль-Хак «Пакистанда Хитадай буу зэбсэгүүдые худалдаха тухай асуудал табигдаал ха» гэжэ АФП-гэй Пекинэй корреспондент Пакистанай делегациин дүтын хүнүүдһээ абтаһан баримта мэдээнүүдтэ үндэһэлжэ тэмдэглэнэ. Тусхайлбал, реактивна истребительнүүд болон танкнуудые Исламабадта худалдаха тухай тэрэ хитадуудые гуйха хараатай ерэһэн байгаа гээд агентство мэдээсэнэ.

ШЭНЭ ПРАВИТЕЛЬСТВЫН ПОЛИТИКАДА ДУРАГҮЙДЭНЭ

НЬЮ-ЙОРК. Баруунай информационно агентствэнүүдэй мэдээсэһэнэй ёһоор, социальна байгуулалтаһаа дулдыдангүй, бүхы үргэнүүдтэй али алиндань ашатай туһатай харилсаа холбоогоо хүргөөхые, үргэн нинтэ ажалшадай ажабайдалые бүхы аргаар һайжаруулхые шиидэнхэй байһан тухайдаа мэдүүлһэн Либериин шэнэ правительствын политикада Картерай захиргаан дурагүйдэнэ.

Либеридэ туһалха программа бэелүүлгээ Вашингтон зогсообо. Орон дотор хүдэлдэг олон американецуудай бүлэнүүд США худар эльгээгдэһэн байна. Ассошиэйтед Пресс агентствын мэдэрһэнэй ёһоор, эдэ хэмжээнүүд «шэнэ правительство тогтуургүй байна, тиигэжэ саашадаа гурим буса ябадал үзэгдэхэ байха» гэһэн һанал бодол Либеридэ, мүн хилын саана батадхаха зорилготой бшуу.

Энэ ороң дотор экономическа ба стратегическэ аша туһаяа сахин хамгаалха зорилготойгоор С. Доугай правительствые США-гай зүгһөө хашаха харшалхын тула иимэ ябуулга хэгдэнэ гээд шэнжэлэгшэд тэмдэглэнэ.

ҺАНАҺАНДАА ХҮРЭЖЭ ШАДАБАГҮЙ

ТОКИО. Японой премьер-министр М. Охира албанай хэрэгээр Мексикэдэ ерэжэ, хөөрэлдөөнүүдые хэһэн байгаа. Тинхэдээ нефть худалдалгаяа нилээд ехэдхэхые Мексикын талаһаа найдуулга абаха гэһэн гол зорилгодоо хүрэжэ шадабагүй. Иранай нефть худалдахаяа болиһон дээрэһээ ороной эдэ хүсөөр хангалгада гараһан хохидолнуудые нигэжэ зайсуулха гэһэн хараа бодолтой байгаа гээд «Йомиури» газетэ бэшэнэ. Американ политическэ ба экономическа хашалта харшалалтые дэмжэһэнтэйнь дашарамдуулан, Япондо нефть худалдахаяа Иран арсаһан байгаа.

БОЛОҺОН УШАР

ХЭДЫХЭН СЕКУНДА ШИИДХЭБЭ

Үлэшэ оройхон бэлэй. Эгэтын-Адагай үйлсөөр ажалһаа гэртээ ошожо ябаһан Жаргал Шагдаров гэнтэ уташаай үнэр мэдээдхибэ. Эрьелдэжэ харахадань, нэгэ гэрэй ороһоо улаан дүлэн соробхилжо байгаа һэн. Тэрэ хүн юунэй болоһые ойлгомсоороо, шадал мэдэн тэрэ гэр тээшэ гүйжэ ошобо.

Эндэ ерэжэ үрдиһэн үсөөхэн эхэнэрнүүд «Гэртэ үхибүүн үлөөл!» гэлдэжэ шаг шууяа татажа байба.

Жаргал Шагдаров нэгэшье секунда бодомжолонгүй, гэрэй сонхын рама, шэл бута намна сохёод, шатажа байһан гэр руу орошобо. Утаан соо буланда хорошоһон хөёртой үхибүүе арай гэжэ олоод, сонходо үрдижэ ерэһэн Бато Цыбиковтэ дамжуулан үгэжэ, тэрэ хүбүүнэй ами наһан абарагдаа һэн.

Гал түймэрэй үедэ эрэлхэг зоримгойгоор үхибүүнэй ами наһые абарһан Яруунын районой «Победа» колхозой гэшүүн Жаргал Шагдаров «Түймэрэй үедэ шэн габьяа гаргаһанай түлөө» гэһэн медаляар шагнагдахаар зуршалагдаба.

С. СТЕПАНОВ.

ФУТБОЛ

„ТҮРҮҮШЫН ХАРААСГАЙ“

Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зонын стадионууд дээрэ СССР-эй хоёрдохи лигиин дүрбэдэхи зонодо наададаг футболистнуудай дунда түрүүшын уулзалганууд үнгэргэгдэбэ.

Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ болоһон уулзалганууд тухай мэдээсэхынгээ урда тээ манай зонын футболистнуудай дунда үнгэргэгдэхэ нааданнуудта бага зэргэ хубилалтын оруулагдаһан тухай уншагшадтаа тобшо тэдыгээр хөөрэжэ үгэхэ дуран хүрэнэ.

Хэнэйшье мэдэһээр, Алас-Дурна зүгэй зонын командануд календарна нааданнуудаа үнгэргэхэ болоходоо, хүшэр хүндэ зүйлнүүдтэй дайралдадаг байһан. Нэн түрүүлэн, эдэнэр ээлжээтэ уулзалганууда үнгэргэхын тула аяар холын нарата Казахстан гү, али ондоо республика ошодог, тэрэнэйнгээ удаа гэртээ ерэжэ, наадаха болодог һэн. Эдэ бүхы хэмжээ ябуулганууд хараада абтажа, Алас-Дурна болон Зүүн Сибириин зонын футболистнууд амяараа нэгэ бүлэг боложо, дүрбэдэхи зонодо наадаха командануд тодоруулагдаба. Мүрысөөндэ хамтадаа 12 команда оруулагдаа. Эдэнэр нааданай дүримэй ёһоор, хоорондоо дүрбэ удаа уулзаха болоно. Түрүүшын уулзалга али нэгэнэйнь стадион дээрэ хоёр удаа үнгэргэгдэхэ. Жишээнь, Улаан-Үдын «Локомотив» команда өөрынгөө стадион дээрэ Благовещенскын «Амур» командатай майн 2-ой, 4-нэй үдэрнүүдтэ наадаба. Удаань майн 9—11, майн 15—17-ной үдэрнүүдтэ Новокузнецкын «Запсибовец», Новосибирскын «Чкаловец» командануудтай наадаха.

Улаан-Үдын «Локомотивай» футболистнууд, хэдыхэн хүнһөө бэшэниинь, урда жэлэйхидэл адли хуушан хэбээрээ үлөө гэхэдэ, алдуу болохогүй ха. Байгша оной нааданнуудта вратарьнууд: Рафаил Галимов, Иван Корженко (Эрхүүгэй «Звездаһаа»), хамгаалагшын туһалагша Геннадий Хабарков, добтологшо Александр Нестеров, Евгений Соловьев, Владимир Шелхоев (Улаан-Удын «Пищевик») Александр Завьялов (ЛВРЗ-гэй эдир футболистнуудай командаһаа), хамгаалагшад Сергей Тутаев, Иван Ковалёв, Рустам Озиев, Владимир Чумаков, полузащитнигууд Валерий Михнов, аха дүүнэр Сергей, Юрий Кокоринтон, Александр Задевалов, добтологшод Виктор Пугач, Михаил Пастухов, Алексей Борисов гэгшэдһээ бүридэнхэй.

Мүнөө майн 2-ой, 4-нэй үдэрнүүдтэ болоһон наадандаа «Локомотивай» футболистнууд гурбан очкотой болобо. Майн 2-ой уулзалгада Улаан-Удын футболистнууд яһала һайн добтолготой наада харуулжа, стадиондоо суглараршадые баясуулаа. Энэ үдэр Валерий Михнов нааданай эхилһээр 34-дэхи минутын яважа байхада, байгша оной нааданай түрүүшын тоо нээһэн байна. Тоо нээһэнэй удаа дүрбэхэн минутын үнгэрхын тэндэ айлшаар ерэһэн Благовещенскын «Амурай» добтологшо Константин Шах харюугай бүмбэгэ оруулһан байна. Нааданай хоёрдохи хахадта манай Юрий Кокорин үшөө нэгэ бүмбэгэ айлшадай ворота руу оруулжа, энэ уулзалгаяа 2:1 тоотойгоор илажа гараа.

Майн 4-нэй үдэр эдэнэр тэйгээ наадаһан «Локомотивай», мүн айлшадайшье футболистнууд ерэн минутын туршада тоо нээжэ үрдингүй уулзалгаяа тэнсэлгээр дүүргэнэн байна. Мүнөө «Локомотивай» футболистнууд гурбан очкотой болобо. Эдэ үдэрнүүдтэ бусад хотонуудай стадионууд дээрэ үнгэрэгдэдэһэн уулзалгын дүн хаража үзэхэдэ, «Запсибовец» команда «Чкаловец» клубай футболистнуудые 3:1, 1:0, Эрхүүгэй «Звезда» Ангарскын «Ангарас» хоёр удаа 2:1, Томскын «Торпедо» Красноярскын «Автомобилистые» 1:0, 2:0 тоотойгоор шүүхэдээ, тус тустаа дүрбэн очкотой болобо. Тинхэдэ Владивостогой «Луч» Комсомольск-на-Амуре хотын «Амуртай» өөрынгөө стадион дээрэ наадахадаа, түрүүшын үдэр 2:1 тоотойгоор шүүһэн һаа, хоёрдохидоо эдэнэртээ 1:2 тоотойгоор диилдэшоо. Рубцовскын «Торпедо» Барнаулай «Динамотай» наадахадаа, хоёр удаа яажашье шүүжэ ядаа ха. Эдэнэрэй уулзалга тэнсэлгээр дүүрэһэн байба.

Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зонын стадионууд дээрэ эхилһэн нааданнуудай дүн богонёор хэлэхэдэ иимэл даа. Майн 9-нэй, 11-нэй үдэрнүүдтэ «Локомотивай» футболистнуудтай наадахаар манайда айлшаар «Запсибовец» команда ерэхэ юм. Наадан үдэшын табан часнаа эхилхэ.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная —2-54-93, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21 информации—2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров —2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро —2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н-03457 Заказ № 107. Индекс 580

ПРАВДА БУРЯТ

Нэгэдэхи хуудас
«Депутадай эдэбхи үүг — түрүү бэшэг. «Арбат табан жэлэй ажалай в да» — мэдээсэлнүүдэй луулбари. «Хабарай та эршэээ шангадхана» — Николаевай статья. Т ай һүүлэй шэнэ һонин ряадай АССР-эй Вер Советэй Президиумэй зууд.

Хоёрдохи хуудас
Партийна ажабайдал: т — бултанай хэрэг. «Г рай үдэр жэл тэжээдэг С. Бадмаевай статья. хын оньһо нарижуулан. « гада юунпээ һургаал аба Н. Хлыстовэй статья. Б гануудые саг соонь аш гада тушааха. «Үшөө х хэрэгтэй гү?» —Л. Н вагай статья. Түрэл ор мнай.

Гурбадахи хуудас
Агуу Илалтын 35 жэлэ до. «Эб найрамдалта н доро» —А. Карташов тья. Буряад уран зураг кусствын түүхэнээ. «А уран бэлигтэн» —Н. Б ногой статья. Хилын с

Дүрбэдэхи хуудас
«Ой модоёо түймэрһөө гылээ!» — мэдээсэлн суглуулбари. Спорт. Аж дал хангадаг албанай м сэлнүүд, дурадхалнуу.

Редактор Р. Б. ГАРМ